БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 87 (9841) | 1962 оной апрелиин 12, четверг | Сэн 2 мүнгэн

...онин бүриһөө 116 хурьга түрүүлжэ байһан Мижит Доржиевай хүтэлбэрилдэг хонишодой бри...һөгой совхоз доторoo түрүү зэргэдэ ябана. Бригадын хонишод Г. Рабдаева, Ц. Доржиева, ...а, С. Балсанов, Ц. Лыгденов гэгшэд энэ жэлдэ түл абалгын үедэ үсэд шангаар ажаллажа га...өө 703 хонин хурьгалаад байнхай. Зураг дээрэ: ахалагша хонишон М. Доржиев.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

...РЬГАДАА ҺАЙНААР, ГАРЗАГҮЙГӨӨР ТҮЛЖҮҮЛЭЕ

...доторoo эдеэ хоолой ...эг дэлбэг болгохо, ...енностиие түүхэй ...эд хангаха тушаа ... XXII съездын таби...гонуудые бэелүүл...а республикымнай хо...э жэлдэ харюусал...оциалис уялгануудые ... Тэдэнэр байгша ондо ...н хурьга түлжүүлхэ ... али хонин бүриһөө ...бажа томо болгохо ...шэһэн юм.

...ной үнгэрһэн гурбан ...ршада хонишоднай ...уялгаяа бэелүүлхын ... шангаар ажаллаа. ...хонишод, хурьгашад ...һаранuудта хонидоо ...лжа дүүргэхэ, хурь...ир һайнаар түлжүүл...ёо нэрэтэй түрэтэй...үүлээд байнхай. 100 ...риһөө 100, мүн дээ...рьга абажа түлжүүл...н түрүү хонишодые, ...тоосоондо ороһон бри...ые тоолохо болоо ... Жэшээнь, Борьёогой ... Дамба Норбоевой ...лдэг ажахын тоо...ороһон хонишодой ...хид үнгэрһэн гурбан ...ршада 800 хонинһоо ...а абаа гэхэ гү, али ... бүриһөө 113 хурь...лжэ байна. Мүн энэ ... ажахын тоосоондо ...хэд Балдановай, Ду...хүтэлбэрилдэг хони...гаданууд 100 хонин ... 101—104 хурьга ... Сэлэнгын аймагай ...арксын нэрэмжэтэ ...ахалагша хонишон ...ракцаевагай даадаг ...тоосоондо ороһон бри...хонин бүриһөө хурь...һайнаар түлжүүлнэ. ...эрэй «Эрдэм» сов... Эрдынеевэй хүтэлбэ...ахын тоосоондо оро...дын хонишод 1730 ...һоо 1714 хурьга түл...айна. Тэрэшэлэн тус ...түрүү хонишон Со...калай Герой Балда...шиевагай, ахалагша ... Б. Будажапов, Д. ... Г. Машуев, Ц. Жа...туев, Ахын аймагай ...ха» колхозой Е. Хап... Суулгын совхозой ...даевай даадаг ажа...юндо ороһон брига...лон бусад хонишод ...гануудаа амжалта...үүргэнэ.

...шье республика до...ой түл абалгын ха...ай хүдэлмэри үшөөл ...гөөр эмхидхэгдэ...дэ юрэнхы дээрээ ... бүриһөө миил 63 ...таад байха юм. Нү...аа иимэ үсөөн хурь...ай ушар шалтагаа...онидые искусствен...үрэжүүлхэ хүдэл...гса эмхидхэһэнһээ ... гээшэ.

...ян Кяхтын аймa... совхозуудта энэ ...онин бүриһөө орой...рьгад абтажа, тэрэ...оцент гарзада оро...юм. Имагтал харуу...үүлгын муу дээрэ...магай Погранична ... Буянтуевай бри...аяар 248 хурьга ... байна. Иимэрхүү ...лагша хонишон Н. Нечаевай бригадада үзэгдэнэ. Эдэ бригаднуудта хахадһаа олонхи хонидынь һубайршоо. Түл абалга мүн Кяхтын совхоздо (директор нүхэр Афанасьев, парткомой секретарь нүхэр Накоряков) хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Эндэ 100 хонин бүриһөө оройдоо 42 хурьган түлжүүлэгдэжэ байха юм.

Абаһан бүхы хурьгадайнгаа 11,5 процентые үхэл гарзада оруулһан Яруунын аймагай колхоз, совхозуудай бирагүй ажалые юугээршье сагааруулжа болохогүй. Эндэ малай үбһэ тэжээл элбэг байһаниинь мэдээжэ. Гансал тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд, хонишод энэ шухала хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй байна бшуу. Хурьгадай олоороо үхэл гарзада орохо ябадал Кабанскын, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Хориин аймагуудай колхоз, совхозуудаар үзэгдэнэ.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, аймагуудай партийна, советскэ органууд хонин ажалда анхаралаа багаар табижа, хонишодой дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулаа гээшэ.

Хонидой олоороо һубайрха, хурьгадай гарзалха, үбһэ тэжээл һаланаар гаргашалха, малые хайша хэрэгээр харууһалха ябадал нэн түрүүн ажахын тоосоондо ороогүй, урдынхяараа «толгой», «һүүл» тоолоод байдаг газартал ушарна. Тиин ажахын тоосоондо ороһон олонхи бригаднуудта түл абалга эмхитэйгээр үнгэржэ, хүнүүд ажалдаа ехэ оролдосотойгоор хандадаг байна. Энээниие дээрэ дурсагдаһан бригаднуудай жэшээнүүд элишэлэн харуулна.

Шэнэ түл абалга үргэлжэлһөөр. Апрель һарада олохон отара, фермэнүүдтэ нилээд олон хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ. Хабарай хохи сагта түл абаха гээшэ бүришье бэрхэшээлтэй хэрэг байһаниинь элитэ. Тиимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бүхы хонишод ажалаа нягта һайнаар эмхидхэжэ, тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа, хонидоо оролдосотойгоор адуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха уялгатай.

Колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинууд, партиин райкомууд, КПСС-эй обкомой парторгнууд, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ район хоорондын управлениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хонидой түл абалгые урагшатайгаар үнгэргэжэ, хурьгадаа, томо хонидоо нэгэшье үхэл гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлхэ, ондо оруулха тушаа тодорхой хэмжээнүүдые абажа, хонин һүрэгөө улам олошоруулха, тэрэнэй ашаар мяха, нооһо ехээр абаха арга олгохо үүргэтэй.

Үбэлжэлгэсэ эрхимээр гаталжа, абаһан бүхы хурьгадаа бүрин бүтэнөөр томо болгохо гээшэ хонишон бүхэнэй нангин уялга мүн. Гэхэтэй хамта ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригаднууд энэ үдэрһөө эхилжэ ерэхэ үбэлжэлгэдөө бэлдэхэ, даажа абаһан сабшалан, таряалангаа үтэгжүүлхэ, уһалха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно. Хориин, Мухаршэбэрэй болон бусад олохон аймагуудай түрүү хонишодой дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, хонишод даажа абаһан хонидоо өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээлээр хүсэд хангаха аргатай гэжэ гэршэлнэ.

Тиимэһээ нэгэшье үдэр миин алдангүй сабшалан, поли дээрээ наг шэбхэ зөөхэ, ногоо муутай сабшаландаа үрэһэ тариха, энэ жэлдэ кукуруза ургуулжа, хонидтоо шэмэтэ тэжээл бэлдэхэ тушаа һаналаа табиха ушартай.

Өөһэдынгөө хүсөөр даажа абаһан отарануудаа хэрэгтэй бүхы тэжээлээр хангаха тушаа хонишодой эдэбхи үүсхэлые колхоз, совхозуудай партийна организацинууд, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд али болохоор дэмжэхэ ёһотой. Тиигээл һаа урдаа байһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэжэ, хонин ажалаа эрид һайжаруулжа шадаха байнабди.

Үнэн зүрхэнэй амаршалга

МОСКВА, апрелиин 10. (ТАСС). Индиин Республикын шэнэ правительствые байгуулһантайнь дашарамдуулан, Джавахарлал Неруе СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев амаршалһан байна. Индитэй байгуулагдаһан хани барисаае совет арад үндэрөөр сэгнэдэг.

Манай оронуудай хоорондохи хани харилсаан, холбоо барисаан саашадаа бэхижэхэ гэжэ найдажа байһанаа Советскэ правительствые толгойлогшо Индиин премьер-министртэ эльгээһэн телеграмма соогоо элирхэйлэн мэдүүлээ.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр А. А. Громыкын ФНРЮ ошохо болоһон тухай

Хоёр ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй айлшалалсаха тухай Югославиин Арадай Федеративна Республикын болон Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительствонуудай үгэеэ ойлголсоһон тухай 1961 оной апрелиин 26-да хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн.

Энээнһээ уламжалан, ФНРЮ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Коча Попович 1961 оной июльдэ албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэһэн байгаа.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко энэ оной апрелиин 16-да ФНРЮ-дэ албанай хэрэгээр ошохоо байна.

Замбуулинай дайда руу Ю. А. Гагаринай ниидэһээр нэгэ жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ

МОСКВА, апрелиин 10. (ТАСС). Замбуулинай дайда руу хүнэй ниидэһээр нэгэ жэл гүйсэһэнэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ Совет Армиин М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ Түбэй байшан соо болоо.

СССР-эй гүрэнэй тугуудаар, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй тугуудаар, далайн-сэрэгэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн ЦДСА-гэй Улаан тугта зал соо Москвагай гарнизоной сэрэгшэд, ниислэлэй хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнүүд сугларaa. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавтнууд, Советскэ Союзай Геройнууд, майорнууд Ю. А. Гагаринтай, Г. С. Титовтой тэдэ уулзаа.

Советскэ Союзай Герой, авиациин генерал-лейтенант Н. П. Каманин үдэшые нээгээ. Удаань уран зохёолшо Е. Рябчиков үгэ хэлэжэ, Ю. А. Гагаринай, Г. С. Титовой ниидэлгэнүүдэй яажа бэелүүлэгдэһэн тухай, тэдэнэй түрэл газар дээрээ бусажа ерэһые совет хүнүүдэй угаа ехэ баяр баясхалантайгаар угтаһан тухай хөөрөө.

Космонавт — Советскэ Союзай Герой майор Г. С. Титов трибунын дэргэдэ ерэжэ, өөрынгөө хани нүхэр Ю. А. Гагаринай ниидэлгэдэ яажа бэлэдхэһэн тухай хөөрөө, замбуулинай «Восток» гэжэ онгосын ниидэлгые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ туһалһан хүдэлмэришэдэй, эрдэмтэдэй, инженер, технигүүдэй, врачуудай шэн зоригто ажал тухай эли тодо жэшээнүүдые дурдаа. Космонавт сугларагшадые, тэдэнээр дамжуулан бүхы совет хүнүүдые Космонавтикын үдэрөөр дашарамдуулан амаршалаад, коммунизм байгуулгада саашанхи амжалта туйлахыень тэдэндэ хүсэһэн байна.

Удаань академик А. А. Благонравов, майор Ю. А. Гагарин үгэ хэлэһэн байна.

Эмхитэйгээр эхилбэ

ОРЕНБУРГ. Оренбургын урда захын үргэн уужам таряалан дээрэ трактор машинануудай хүнхинөөн огто замханагүй. Областиин ажахынууд урда жэлнүүдэйхидэ орходоо хэдэн хоногоор уридшалан тарилгын хүдэлмэри эхилһэн байна. Сольилецкэ нютагай управлениин ажахынууд һайн амжалтануудые туйлаа. Акбулакска районой «Сагарчинский», «Рассвет» совхозуудта, Мичуринай нэрэмжэтэ, «Революционер» колхозуудта шэниисын тарилга хэгдэнэ.

Кукурузада иимээр хандажа болохогүй

Кяхтын аймагай Погранична совхоз кукурузын тарилгада хангалтагүйгөөр бэлдэжэ байна

Үнгэрһэн жэлдэ Кяхтын аймагай Погранична совхоз кукурузын бага ургаса хуряаһан юм. Тэрээнһээ болоҗо, совхозой отделенинүүдэй олон фермэнүүдтэ бэлдэгдэһэн шэмэтэ тэжээлынь үбэл эртэ дууһашоо һэн.

Мүнөө тарилгын эхилтэр тоотой үдэрнүүд үлэбэ. Тиигэбэшье тус совхоздо кукурузын тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэри тон аали нобшоор ябуулагдажа байна. Энэ жэлдэ Кяхтын Адагай отделени (эрхилэгшэнь нүхэр Гармаев) 360 гектар кукуруза тариха юм. Эндэ кукурузашадай 3 звено эмхидхэгдэнхэй. Һүүлэй мэдээгээр гансахан лэ Валентина Сосуновагай звено кукуруза тариха газартаа 260 тонно шэбхэ гаргаа. Энэнь га бүридэ оройдоол тонно хахад хүртэнэ. Андрей Агафонов, Николай Андриевский гэгшэдэй звенонуудай поли дээрэ мүнөө болотор нэгэшье тонно наг шэбхэ гаргагдаагүй. Кукурузашадай зариманъ мүнөө совхозой элдэб ажалда хүдэлжэ байна.

— Би гансаараа тракторaa заһабарилжа байнаб. Тарилга дүтэлөө. Теэд полидоо нэгэшье хоорбо шэбхэ гаргаагүйбди. Намтай сугтаа хүдэлдэг нүхэдни мүнөө үбһэ һолоомо зөөжэ байна,—гэжэ нэгэдэхи отделениин Харанхын бригадын кукурузашадай звеное даагша Николай Андриевский гомдоно.

Энэ жэлдэ Ехэ-Нугын отделенидэ (эрхилэгшэнь нүхэр Очиров) дүрбэн звено наг шэбхэ зөөнэ. Бүхыдөө 1700 тонно шэбхэ гаргагдаа. Гэбэшье нютагай үтэгжүүлгэ үшөөл багаар гаргагдана. Гуржап Юмажаповай звено гектар бүридэ 3 тонно, Даши-Дондок Цыбиковэй болон Хозид Нуртинов гэгшэдэй 4—5 тонно гаргаад байна. Энэ мүртөө кукурузашадай звенонуудта үгтэһэн тракторнууд ондоо хүдэлмэридэ ябуулагдана.

Ехэ-Нугын отделенидэ ямар ушарһаа наг шэбхэ багаар гаргагданаб гэхэдэ, кукурузашадта трактор, машинанууд нэмэжэ үгтэнэгүй. Шэбхэ гаргаха ажалые түргэдхэхэ тушаа хэмжээн абтанагүй.

Мүнөө баһа хоёрдохи болон дүрбэдэхи отделенинүүдтэ кукурузын тарилгада бэлэдхэл хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Тарилгын үедэ зүб квадрадуудые гаргаха гээшэ баян ургаса абаха шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн юм. Энэ хүдэлмэриин зүбөөр хэгдэбэл, кукурузын ургасын хойноһоо харууһалха ажал һайнаар ябуулагдаха болоно. Гэбэшье эндэхи кукурузашад инженер Логвинэй зохёоһон түхеэрэлгэтэй мүнөө болотор танилсаагүй байһаар. Заһабарилагдаа болоһон сеялкэнүүдынь туршагдажа шалгагдаагүй байна. Звено даагшанарай зариманиинь түрүүшынхеэ хүдэлжэ байһан хадаа тарилгын агротехникые мэдэнэгүй. Тэдэниие суглуулжа, тусхай семинар үнгэргэхэ шухала байгаа. Тиигэбэшье совхозой ахалагша агроном нүхэр Пантелин семинар эмхидхэжэ, кукурузашадые һургаха хэрэгтэ анхаралаа оройдоошье хандуулнагүй.

Погранична совхозой кукурузашад энэ жэл гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ эшэ набша хуряаха уялгатай. Хэрбээ үлэһэн саг соо кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэреэ түргэдхээгүй һаа, уялгаяа дүүргэхэнь бэрхэтэй.

В. Михайлов.

ХАЙРАН УҺАН ХИИ АЛДАГДАНА

Илангаяа һүүлэй урин дулаахан, игаабари үдэрнүүдтэ уула хада, гүбөөгэй хүнгэрэг зузаан саһан хайлажа, һайрамай уһан хонхор жалга газар руу хааяса хүүесэ урдажа захалба.

Халагни, энэ уһые хии талаар табингүй, хаажа, тогтоожо, таряалан, сабшалан ундалуулаа һаа, олохон лэ центнер орооһо таряан, үбһэ ногоон нэмэжэ абтахал байгаа. Хэнэйшье мэдэһээр манай эндэ хабарай һүүл багаар, зунай эхеэр хура бороо мүртэй ородоггүй, халтад гэбэл хуурайгаар һалхилжа, газарай хүрьһэ хатаажархидаг ха юм. Эгээл энэ үедэ һайрам ехээр тогтоожо, газарта шииг нойто һайнаар бариһан байбал, ургамалай гарасада айхабтар ехэ туһа нэмэри болохо бшуу.

Гэхэтэй хамта Бичурын аймагай «Рассвет», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд байгаалиин бэлэглэһэн энэ ехэ арга боломжые хэрэглэхын түлөө оройдоошье оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид энэ үбэлдөө таряалан дээрэ саһа тогтоохо хүдэлмэри яһала хээ юм. Хаа хаанагүй хаамжа хаалтануудые табижа, хүр тогтоогоо, зарим газарта саһа хахалжа үгөө. Теэд мүнөө тэрэ тогтооһон саһаниинь хада гүбөөгэй ташалан налуу руу тогтон торонгүй урдажа, хии алдагдажа байна. Хэрбээ хада гүбөөгэй налуу газараар хүндэлэн нариихан һубаг гаргажа гү, али шоройень зурытар обоолоод, хаалта хээ һаань, энэ уһан тэндээ һайнаар шэнгэхэ байгаа ха юм.

«Рассвет» колхозшье энэ талаар баһал юушье хэнэгүй. Артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Утенков, агроном нүхэр Иванова гэгшэд һайрамай уһа хааха тушаа һаналаашье табинагүй.

— Мүнөө һайрам тогтоогоо, болёошье һаа, үрэ гарахагүй. Май, июнь соо халуун наранай болоходо, газар үнөөхил хатахаяа хатаха. Тиимэһээ энээндээ бэеэ юу хэжэ дэмы зобоохобибди,— гэжэ тэнэр хашалгүй хөөрэлдэжэ һуудаг.

«Энэ жэлдэ хаа хаанагүй саһан ехэ ороо, одоол һайн ургаса абтахань гээшэ» гэжэ зон хөөрэлдэнэ. Теэд элбэгээр ороһон шииг нойтые энэ мэтээр хии талаар урадхуулжа байхадамнай, хаанаһаа һайн ургаса абтаха юм. Ажахынуудта таряалан, сабшалан дээрэ һайрам тогтоохо тушаа аймагай уһалууриин системын управлениинхид нүхэд Казьмин, Пестерев, Некипелов гэгшэдэйшье һаналаа табидаггүйнь гайхахаар.

Г. Аширов,
хүдөөгэй бэшэгшэ.

Түсэбөө үлүүлнэ

Улан-Удын паровозо-вагонно заводой зэд шудхадаг цехын коллектив Майн һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, эрхим амжалтануудые туйлана. Тэдэнэр апрелиин түрүүшын арбан хоногой даабариие нэгэ үдэрөөр түрүүлэн дүүргэжэ түсэбһөө гадуур 2 тонно үнгэтэ металл шудхажа гаргаба. Мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ нүхэр Ф. Голубевой хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригадынхид, мүн Фетисовэй хүтэлбэрилдэг металл отологшод ябана.

Д. Цыренов.

ВЛКСМ-эй XIV СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

Залуушуулай ехэ, баясхаланта һайндэрэй — комсомолой XIV съездын болохын урда тээ — Москвагай залуушуул съездэ өөһэдынгөө бэлэгүүдые бэлэдхэжэ байна.

Москвагай Владимир Ильичын нэрэмжэтэ электромеханическа заводто 960 комсомолшууд хүдэлдэг. ВЛКСМ-эй съездын хүндэлэлдэ зорюулан, комсомолшууд олон алдарта хэрэгүүдые бүтээһэн байна. Хүдэлмэриин һуури бүхэндэ ажалай бүтээсые 14 процентээр дээшэлүүлхын түлөө заводой бүхы бригаднууд тэмсэнэ. Энэ хэрэгые комсомолшуудай коммунис ажалай бригада үүсхэһэн байгаа. Тус бригадые Федор Богдановский хүтэлбэрилдэг.

Бүри үбэл байхаһаа эхилэн комсомолшууд тусхай воскресникүүд болон субботникүүдые үнгэргэжэ, хэдэн олон тонно хара болон үнгэтэ металлай хаядаһа суглуулһан байгаа. Мүнөө залуушуул суглуулһан металлаараа хүсэ ехэтэ 50 электродвигательнүүдые бүтээжэ, гаргаа. «ВЛКСМ-эй XIV съездэ» гэһэн бэшэлгэтэй жэбэрдэггүй буладаар хэгдэһэн пластинканууд двигатель бүхэн дээрэ яларан харагдадаг байха.

Заводой олон тоото цехүүдэй комсомолшууд съездэ баһа

Залуушуулай съездэ москвагайхидай бэлэгүүд

нэгэ бэлэг бэлэдхэжэ байнхай. Арбаад бишыхан нүүдэл электростанцинуудта хэрэгтэй болохо детальнуудые тэдэнэр ажалһаа сүлөө сагтаа бэлэдхэнхэй. Эдэ орёо нарин агрегадуудые хабсаралга дүүргэгдэхээ байна. Нүүдэл электростанцинууд съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ Целиннэ хизаар эльгээгдэхэ юм.

Коммунизм байгуулагша залуушуулай слёдто бэлэдхэл часай хоёрдохи заводто хэгдэжэ байнхай. Энэ слёт ВЛКСМ-эй XIV съездын эхилһэнһээ хойшонхи түрүүшын үдэрнүүдтэ нээгдэхэ юм. Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргын түлөө заводой хоёр мянга гаран комсомолшууд тэмсэнэ. Коммунизм байгуулгада комсомолец бүхэн өөрынгөө туһа нэмэри оруулха ёһотой гэжэ арбан долоо наһатай Лена Пчелкинагай гайхамшагта үүсхэлые тэдэнэр бултадаа дэмжэнэ.

Заводой комсомолшуудай олон ажал хэрэгүүд тухай залуушуулай слёт дээрэ хөөрэлдөөн болохо байна.

В. Книппер.
(ТАСС-эй корр.)
Москва, апрелиин 10.

Түмэрзамшад хүдөө тосхонуудые шефтээ абана

МОСКВА, апрелиин 10. (ТАСС). Хүдөөгэй ажалшадта түмэрзамшадай үзүүлдэг шефскэ туһаламжа олон янзын юм.

Баруун-урда түмэр замай предприятинууд зуу гаран колхоз, совхозуудые шефтээ абанхай. Инженер, технигүүд хадаа проектын документацинуудые зохёолгодонь туһална, оньһожоруулгын, барилгын асуудалнуудаар заабаринуудые үгэнэ. Казатинска отделениин предприятинууд 11 колхозой мал ажалай фермэнүүдые электрын элшэ хүсөөр хангаа, хоёр тосхон электрын элшэ хүсөөр хангагдахаяа байнхай.

Баруун-Сибириин Омско отделениин түмэрзамшад дүрбэн районой колхоз, совхозуудые шефтээ абанхай.

Тогын хүн зондо туһаламжа

Ган гасуур боложо, ургасын муу байһан дээрэһээ Тогын зүүн-хойто хубиин хэдэн зуу мянган хүн зон үлэсхэлэндэ дайрагдаха туйлдаа хүрөөд байна.

Энэрхы гол ёһонуудые хүтэлбэри болгон, үлэсхэлэнтэй тэмсэл хэхэдэнь хани барисаата Тогын арадта туһалхые эрмэлзэн, СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй болон Улаан Хахад һарын бүлгэмүүдэй союзай гүйсэдхэхэ комитет иимэ шиидхэбэри гаргаһан байна. Совет хүнүүдэй бэлэг болгон 230 тонно шэниисын гурил, 3 тонно рафинад-сахар, 10 мянган банка үдхэрүүлһэн һү, эм дом Тогын Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй мэдэлдэ эльгээхэ.

Туһаламжын эдэ зүйлнүүд советскэ пароходоор Тогын ниислэл — Ломе город һаяар эльгээгдэхэ юм. Тиигээд бэрхэтэй байдалда орогшодто, хамагай түрүүндэ эхэнэрнүүд болон үхибүүдтэ хубаарилан үгэхын тулада Тогын Улаан Хэрээһэнэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгтэхэ байна.

Того эльгээгдэһэн туһаламжа бэрхэшээлдэ орогшодой байдалые зарим зэргээр хүнгэдхэжэ үгэхэ гэжэ совет хүнүүд найдана.

1961 СОВЕТ АРАДАЙ СОЛОТО ҺАЙХАН ГАБЬЯА 196

Замбуулин руу түрүүшын ниидэлгэ бэелүүлэгдэһээр жэл гүйсэ

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Ю. А. Гагарин.

К. АЛТАЕВАЙ зураг.

Гайхамшаг баатаршалга

1961 оной апрелиин 12-то СССР-эй лётчик-космонавт майор Ю. А. Гагарин түүхэдэ анха түрүүн замбуулин руу ниидэлгэ хэһэн байна. Энэ хадаа манай оронoй үнэн сэхэ хүбүүнэй гайхамшаг домогто илалта мүн. Энэ хадаа коммунизмын номин гэрэлтэ орьёлнууд тээшэ зоримгойгоор дабшаһан совет арадай габьяа соло мүн. Энэ хадаа манай оюун бэлигтэ эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэдэй туйлаһан хэлэшэгүй һүр жабхаланта илалта мүн. Энэ хадаа замбуулинай онгосые ниидэлгэдэ эрхим гэгшээр бэлдэжэ, аяар еөдэ жэгүүртүүлжэ шадаһан хүнүүдэй баярай ехэ баяр мүн.

Арад зоной бэлиг хабые үргэн дэлисэтэйгээр һалбаруулжа, наука, техникэ болон үйлэдбэриие сэсэглүүлэн мандуулһан совет гүрэн түрын байгуулалта болбол захагүй уужам замбуулинай үүдэ нээхэ түлхюур хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн оложо, түбиин зониие гайхуулаа. Ушар иимэһээ «социализм хадаа замбуулинай совет онгосонуудай стартын талмай мүн»,— гэжэ Никита Сергеевич Хрущев үнэн зүрхэнһөө тэмдэглээ.

Замбуулиниие шэнжэлхэ совет эрдэм жэлһээ жэлдэ гайхамшаг илалтануудые туйлажа байһан түүхэтэй. Манай эрдэмтэд хэмэл одонууд болон замбуулинай ракетэнүүдые шадамар бэрхээр зохёон ашаглажа, мүшэтэ хизаарай оршон байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэһээ гадна, һарын ара талын дүрэ буулгаһан алдартай.

Байгша оной мартын 16-да манай совет орон замбуулин руу шэнэ хэмэл одо табиба. Энэнь мүн лэ мүшэтэ хизаар шэнжэлхэ гэһэн зорилготой. 1962 оной туршада юртэмсэнүүдэй хоорондохи талмайе гүйсэд һайнаар ухамайлхын тула шэнэ бүлэг хэмэл одонууд замбуулин руу табигдаха байна.

1957 оной октябриин 4-дэ совет эрдэмтэд, конструкторнууд болон хүдэлмэришэд газарые тойрохо түрүүшын хэмэл одые мүшэтэ хизаар руу далитуулжа, түүхэдэ анха түрүүн замбуулинай үүдэ нээгээ. Социализмын илан мандаһан оронoй космонавтнууд нүхэд Ю. А. Гагарин, Г. С. Титов гэгшэд шэн габьяа харуулжа, захагүй үргэн замбуулин руу харгы гаргажа шадаһан мүнхэ алдар солотой.

Мүшэтэ хизаар руу гүн гүнзэгы уужам дардам замые нээлгэ совет арадай агуу оюун бэлиг, Маркс, Ленинэй сэсэн мэргэн һургаалай тон ехэ хүсэтэй байһыень гэршэлнэ. Энэ хадаа коммунизм тээшэ гайхамшаг алхамаар дабхиһан алдар солото совет арадай жэгүүртэ илалтын ирагуу һайхан дохёо мүн.

Түрэл партидаа баясхалан хүргэнэб

...Минии бусахые хүлеэжэ байһан нүхэдтэй уулзахадаа, Никита Сергеевич Хрущевһоо минии нэрэ дээрэ телеграмма бии гэжэ мэдээб. Замбуулин руу аяншалгын дүүрэһэнтэй дашарамдуулан партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь намайе амаршалһан байгаа. Сочи шадар амаржа байһан Никита Сергеевич Хрущевтой удаашьегүй телефоноор хөөрэлдөөб. Танил, түрэл дүтэ хүнэй хэлэхые дуулааб. Энэ хадаа минии ами наһандахи тон ехэ ушар байгаа. Үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн болоо. Энэ хөөрэлдөө дурдан харуулхам.

— Хүндэтэ Юрий Алексеевич, Таниие би баяртайгаар шагнажа байнаб,—гэжэ Никита Сергеевич хэлээ.

БИ: — Танай эльгээһэн амаршалгын телеграммые мэнэ һаяхан би абаад байнаб. Замбуулин руу хэгдэһэн, дэлхэй дээрэхи түрүүшын аяншалгын амжалтатайгаар дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, Та намайе амаршалнат. Энэ амаршалгынтнай түлөө, Никита Сергеевич, Танда үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб. Замбуулин руу түрүүшын ниидэлгэ амжалтатайгаар дүүрэбэ гэжэ Танда элидхэн мэдүүлхэ золтой байнаб.

Н. С. Хрущев: — Хүндэтэ Юрий Алексеевич, Таниие үнэн зүрхэнһөө амаршалан, баяр хүргэнэб. Та дэлхэй дээрэ эгээл түрүүн замбуулин руу ниидэбэт. Өөрынгөө габьяагаар Та манай Эхэ орониие алдаршуулаат, иимэ харюусалгатай даалгабари дүүргэхэ үедөө эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаат, өөрынгөө габьяагаар Та мүнхэ алдар олоот, юуб гэхэдэ, хүнүүд соохоо эгээл түрүүлжэ Та замбуулин руу ниидээт.

Юрий Алексеевич, ниидэлгын үедэ бэетнай ямар ябааб? Замбуулин соогуур энэ түрүүшын ниидэлгэ ямараар үнгэрөөб? Хэлэжэ үгыт.

БИ: —Би гэмгүй һайн ябааб. Ниидэлгэ тон амжалтатайгаар үнгэрөө: замбуулинай онгосын бүхы аппаратура нарин нягтаар хүдэлөө. Ниидэлгын үедэ Газарые тон дээрэһээ хараab. Далайнууд, хада уланууд, томо городууд, гол мүрэнүүд, ой тайганууд харагдадаг байгаа.

Н. С. Хрущев:—Танай бэетнай һайн ябаа гээд хэлэжэ болоно гү?

БИ: — Никита Сергеевич, Та зүб хэлэнэт. Би замбуулинай онгосо дотор, гэртээ байһан шэнги, һайн ябааб. Ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэһэнтэй дашарамдуулан Танда үшөө дахин баясхалан хүргэнэб.

Н. С. Хрущев: — Танай хэлэһые би баяртайгаар шагнаад, Таниие амаршалнаб. Москвада Тантай баяртайгаар уулзахабди. Замбуулиниие шэнжэлэн мэдэхэ талаар агуу ехэ габьяае бидэнэр Тантай хамта, манай бүхы арадтай хамта баярай оршон байдалда һайндэрлэхэбди. Манай оронoй ямар ехэ шадабаритай байһые, манай агуу ехэ арадай, совет эрдэм ухаанай юу хэжэ шадаха байһые бүхы дэлхэйн хүн зон хаража, мэдэжэ байг лэ.

БИ: — Мүнөө бүхы оронууд маанадые хүсэжэ үзэг лэ!

Н. С. Хрущев: — Зүб! Танай согтойгоор, этигэлтэйгээр хэлэхые шагнахадаа, ехээр баярланаб. Та угаа хүхюутэй, согтой байнат. Та зүб хэлэнэт,—дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавтые эльгээжэ, замбуулин руу зам табиһан манай орониие капиталис оронууд хүсэжэ байг лэ. Энэ агуу ехэ илалтаараа бидэнэр бултадаа омогорхонобди.

Анастас Иванович Микоян эндэ байна, тэрэ үнэн зүрхэнэй амаршалга Танда хүргэнэ.

БИ:—Анастас Ивановичда минии баясхалан хүргэжэ, һайниие хүсэжэ байһыем тэрээндэ дамжуулыт!

Н. С. Хрущев:— Юрий Алексеевич, Та һамгатай, үхибүүтэй гүт?

БИ: — Валентина Ивановна гэжэ һамгатайб, хоёр басагадни Лена, Галя гэжэ нэрэтэй.

Н. С. Хрущев: — Замбуулин руу Танай ниидэхэеэ байһые һамгантнай мэдэһэн байгаа гү?

БИ: — Тиигээ, мэдэһэн байгаа, Никита Сергеевич.

Н. С. Хрущев: — Танай һамганда, Танай үхибүүдтэ минии үнэн зүрхэнэй амаршалга дамжуулыт. Танай басагад ехэ болоожо, манай Совет Эхэ оронoй аша туһын тулада иимэ агуу ехэ габьяа гаргаһан өөрынгөө эсэгээр омогорхожо ябаг лэ.

БИ:—Һайн даа, Никита Сергеевич. Танай энэ амаршалгые дамжуулхаб. Танай энэ үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые хэзээдэшье мартахагүйб.

Н. С. Хрущев: — Танай түрэлхид, эхэ, эсэгэтнай мэндэ гү, хаана һуудаг, юу хэдэг бэ?

БИ:—Эхэ, эсэгэмни мэндэ, тэдэнэр Смоленскэ областьдо һуудаг.

Н. С. Хрущев: — Танай эсэгэдэ, Танай эхэдэ минии үнэн сэдьхэлэй амаршалга дамжуулыт. Иимэ угаа ехэ габьяа гаргаһан өөрынгөө хүбүүгээр тэдэнэр омогорхохо эрхэтэйл.

БИ: — Ехэ һайн даа, Никита Сергеевич. Танай хэлэһэн үгэнүүдые эсэгэдээ, эжыдээ би дамжуулхаб. Тэдэнэр баярлахал. Танда, манай партида, Советскэ правительствода баясхалан хүргэхэл.

Н. С. Хрущев: — Юрий Алексеевич, Танай агуу ехэ габьяагаар Танай түрэлхидһөө гадна, манай совет Эхэ орон омогорхонол. Та хэтын хэтэдэ мартагдахагүй габьяа гаргаат.

Замбуулинай түрүүшын ниидэлгые амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйтнай дашарамдуулан, Таниие үнэн зүрхэнһөө үшөө дахин амаршалнаб.

Москвада уулзатараа баяртай. Хамаг һайн юумые Танда хүсэнэб.

БИ: — Һайн даа, Никита Сергеевич. Намда ехэ найдабари үзүүлһэнэйтнай түлөө Танда, Түрэл Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода үшөө дахин баясхалан хүргэнэб, Совет Эхэ оронойнгоо ямаршье даалгабарие дүүргэхээр саашадаашье бэлэн байхаб гэжэ найдуулнаб. Хүндэтэ Никита Сергеевич, баяртай!

Һүүлээрнь «Правдын» главна редактор Павел Алексеевич Сатюков, «Известиин» главна редактор Алексей Иванович Аджубей намтай телефоноор дуугаралсаа. Газетэнүүдые уншагшадта халуун амаршалга дамжуулхыень би тэдэниие гуйгааб...

Ю. Гагарин,
Советскэ Союзай Герой,
СССР-эй летчик-космонавт.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Замбуулин дээгүүрнай

Түрүүшын баатар космонавтнуудта

Саахар мүнгэн оройтой
Саян дээрэһээ дуулаеы,
Байса үндэр хоройтой
Байгал сооһоо магтаеы:
Замбуулин дээгүүрнай
Замай холуур дүүлеэ
Залуу манай баатар—
Золтой үеын хүбүүд!
Мүшэд тээшэ шуумайжа,
Мэргэн суглаа зарлаеы.
Һара өөдэ шармайжа,
Һайхан түрэ наадаеы.
Замбуулин дээгүүрнай
Замай холуур дүүлеэ
Залуу манай баатар—
Золтой үеын хүбүүд!
Арад зоной жаргалаар
Агуу Партияа магтаеы!
Коммунизмын уряалаар
Хурдан дээшээ дабшаеы!
Замбуулин дээгүүрнай
Замай холуур дүүлеэ
Залуу манай баатар—
Золтой үеын хүбүүд!

Хариин гүрэнүүдэй эрдэмтэд хөөрэнэ

АНГЛИ

Лондоной университедүүдэй колледжын профессор АЛЛЕН:

—Замбуулинай дайда руу түрүүшын хүнэй ниидэһэн ту[...] ниие дуулахадаа намда ехэ аятай байгаа. Замбуулин руу [...] битдаһан ушар захагүй ехэ юртэмсые шэнжэлхэ угаа ех[...] ломжо нээжэ үгөө.

ПОЛЬША

Польшын наукануудай академиин президент Т. КОТАРБИНСКИЙ:

— Түрүүшын хүн Газарһаа холуур байдаг замбуули[...] руу ниидэн гараа. Энэ хадаа Советскэ Союзай наука, тех[...] лалтада үндэһэлэн астронавтикада хэгдэһэн шэнэ шинд[...] муудай нэгэн болоно.

ШВЕЦИ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар Швециин коми[...] ретарь д-р ЭРНСТ БРУНБЕРГ:

— Энэ хадаа угаа ехэ түүхэтэ ушар мүн. Тус турш[...] замбуулинай дайда соогуур хододоо ниидэжэ байха [...] түрэлтэнэй түрүүшын бодото алхам болоо.

ВЕНГРИ

Академик ЛАСЛО ЭДЬЕД:

— Мүнөөдэр хадаа эрдэм ухаанда ехэ хубисхалай бол[...] гээшэ.

ИТАЛИ

Астроном АЛЬБЕРТ МАЗАНИ:

— Замбуулинай дайда руу хүнэй ниидэһэн ушар хүнэй [...] туйлалта болоно.

США

Ассошиэйтед Пресс агентствын научна таһагай редактор БЛЭКСЛИ:

— Һүр жабхаланта, зоримгой, сэдьхэл хүдэлгэмэ ниид[...] советскэ астронавт хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ шухала [...] нээхэһээ гадна, газарһаа холуур замбуулин юртэмсэ соо[...] дэхые эрмэлзэдэг хүн түрэлтэнэй хэтэ үеын һанаа бодол б[...]

Эхэ оронoймнай омогорх[...]

Замбуулин руу анха түрүүн харгы нээһэн манай түрүүшын космонавт Юрий Алексеевич Гагарин гайхамшагта саг үеын —коммунизм байгуулгын саг үеын герой мүн болоно. 1961 оной апрелиин 12-ой түүхэтэ үдэр бүхы дэлхэйн юрын хүнүүдэй зүрхэндэ урма зориг бадаргаа бэлэй.

Замбуулин руу анха түрүүн ошожо ерэһэн үдэрһөө хойшо эгсэ түхэреэн жэл болобо. Энэ үдэр дэлхэйн арадуудай һүр жабхаланта һайндэр. Совет арадай өөрынгөө хүниие дэлхэй дээрэ анха түрүүлэн замбуулин худар ниидхүүлһэндэнь социализмын бүхы оронууд омогорхоно. «Восток» гэжэ шэдитэ онгосые бүтээлгэдэ, тэрээнэй гайхамшагта ниидэлгэдэ ухаан бодолоо, дура сэдьхэлээ зорюулһан эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэдые дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэхи олон миллион хүнүүд һайшаан баясана. Гагаринай илдам һайхан энеэбхилгэ, тэрэнэй арюун сэлмэг шарай, сэхэ сэбэр сэдьхэл хүн бүхэнэй дура һанаае [...]

Эрэлхэг космонавт[...] таршалгаар бидэ, бар[...] мүн омогорхон зор[...] гээшэбди. Таанар, хүн[...] шагшад, Улан-Удынгөө[...] скэ гудамжаар өөдөө [...] ябахадаа, библиотечн[...] тудай дэргэдэ баригда[...] һан үндэр шэнэ б[...] хирпиис улаан ханану[...] гэтэ бэшэ харана ёһо[...] дэ нёдондо жэлдэ [...] ажалай нэрэ зэргэд[...] һэн барилгашадай ком[...] бригада ажалладаг.

Бидэнэр баран, [...] ажалай бригадын гэш[...] нөө бодхоожо байһа[...] гаяа энэ һарын һүүл[...] дүүргэхээр шиидэнхэ[...] бди. Тус хэрэгнай Г[...] нэрые мүнхэлһэн хаб[...] —апрель һарада бэлэ[...] зэргэтэй.

«Бурстройн» № 1 [...] лениин коммунис ажа[...] рилгашадай бригады[...]
Б. Полторацкий, бри[...]
Ю. Андохинов,
И. Сазонов, шулууш[...]

Гоёл байна даа!

Захагүй замбуулин руу анха түрүүшын ниидэлгын бэелүүлэгдэд байхада, манай үргэн сагаан Чесана нютагайхид—үбгэн залуугүй аргагүй гайхаһан, хизааргүй ехээр баярлаһаншье байха юм. Энэ хадаа ямар нэгэн нюуса эди шэдиин хүсөөр бэшэ, харин манай гүн ухаата эрдэмтэдэй бодото ажал хүдэлмэриин аша туһаар туйлагдаа хаям даа.

Тэрэ замбуулин руу табилуулһан гайхамшагта хүлэгые жолоодоһон Юрий Гагарин ямар һайхан баатар бэ! Тэрэнэй эршэ зориг, эрдэм бэлиг, энеэбхилһэн урин шарай үльгэр соохи бэшэ, харин бодотооро хаям.

Маанадууд үргэн тала нютагтаа үхэр мал үсхэжэ, таряа[...] поли дээрэ трактор, ма[...] лоодожошье ябахадаа [...] Юрий Гагаринай, тэрэ[...] баатаршалгые дабтаһан [...] Титовой арюун һайхан [...] сэдьхэлэйнгээ гүн соо [...] һайшаан ябадагбди.

Тэдээндэ адляар Эхэ [...] нойнгоо аша туһада ал[...] хүсэжэ, ажаллажа ябада[...]

Совет хүнэй замбуул[...] жэ шадаһан, тэрээнһэ[...] гайхамшагтай —коммун[...] гуулжа байһан үе сагта [...] да гоёл байна даа.

Р. Намжилова, хон[...]
С. Балдуев, тра[...]
(Чесаны[...]

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт [...]
ТАСС-эй фото[...]

ЭРДЭМ УХААНАЙ АСАРИ ЕХЭ ИЛАЛТА

«Хүнэй ухаан бодол байгаалидахи юрэ бусын угаа олон юумэ элирүүлээ, тэрээниие улам саашадань мэдэлдээ оруулан, бүри ехээр таажа абаха байха....» гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн юм. Ленин бөгшын эдэ сэсэн үгэнүүд мүнөөдэр онсо тодо, хурсаар дуулдана. Совет эрдэм, техникын айхабтар ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь ашаар хүн түрэлтэн шэнэ үе сагай — захагүй замбуулин соогуур дүүлин ниидэлгын эхи табяа.

Совет хүнүүдэй сэсэн ухаагаар бүтээгдэн дэгдээгдэһэн онгосонууд замбуулин соогуур түрүүшын харгы гаргаад, үдэр бүри, час бүри Газарһаа улам холуур ниидэдэг болоожо байнхай. Дэлхэйе тойрон дабшаха совет хэмэл одоной анха түрүүн дэгдээгдэһэнһээ хойшо дүрбэн жэл үлүүтэйхэн саг үнгэрөө. Байгаалиин хүсые хүнэй мэдэлдэ оруулһан түүхэдэхи шэнэ сагай эхи табигша энэ үдэрые бүхы дэлхэйн хүн зон ехэ баяр омогорхолтойгоор тэмдэглэдэг.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо совет эрдэм, техникэ замбуулинай бүри оньһон нарин ракетэнүүд, онгосонуудые нэгэнтэ бэшэ ниидхэжэ, дэлхэйн арад түмэниие гайхуулһан байна.

Арбаад, зуугаад жэлнүүдэй үнгэрбэшье, 1961 оной апрелиин 12-ой түүхэтэ үдэрые түрүү хүн түрэлтэн хэзээшье мартахагүй. Юундэб гэхэдэ, хүниие һуулгажа дэгдэһэн «Восток-1» гэжэ замбуулинай ракетэ тэрэ үдэр Советскэ Союз дотор амжалтатайгаар табигдаад, уридшалан хараалагдаһан газартаа буулгагдаһан байгаа. «Замбуулинай «Восток-1» онгосые СССР-эй эрхэтэн майор Юрий Гагарин жолоодон дабшуулаа» гэһэн ТАСС-эй тобшохон мэдээсэлнүүд тэдэ үдэрнүүдтэ дамжуулагдаа бэлэй.

Мүнөө туйлагдаһан эдэ гайхамшаг илалтанууд урдань хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэһээ эхэ үндэһэтэй хүсэл бодол байһан юм. Урдын урда сагай хүнүүд ковер-самолет, эди шэдитэ толи гэдэгүүд тухай үльгэр домог бии болгоһон, ерээдүйн байдалые ухаан бодолоороо уридшалан тааһан байдаг. Тэдээн доторонь хүн түрэлтэнэй хэтэ заяанай хүсэл бодол харуулагдаһан: огторгойн саагуур шулуу шэдэхэ хабатай угаа ехэ хүсэн тухай, одо мүшэд, хүршэ һара тээшэ аяншалга хэхэ тухай, нэгэ һуниин туршада ордон бариха, тэрэнэйнгээ хажуугаар гол мүрэнүүдые урдахуулха, бэшэшье олон юрэ бусын юумэнүүдые бүтээхэ шадалтай оюун бэлигтэ урашуул тухай хэлэгдэһэн байдаг.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо хэдэн зуун жэл үнгэрөө. Гэхэтэй хамта хэмэл һаранууд, одонууд «огторгойн саагуур шэдэгдээ», абяанһаа түргөөр дабшаха аяншалганууд хэгдэхэ аргатай болоо.

Эди шэдитэ толи—телевизорнүүд хүнэй ажаһуудалда нэбтэрэн орон хой. Тэрэшэлэн түгэлдэр хүсэтэ машинанууд хэмэл далайнуудые бии болгоно, гол мүрэнүүдые гэдэргэнь урдахуулна, хүнэй ухаан бодолоо гүйлгэхэдэнь туһална.

Үльгэрэй юумые үнэн хэрэг болгохын түлөө асари ехэ, аша габьяата тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ совет хүнүүд мангалай болон дабшана.

Арад түмэнэй оюун бэлиг, уран шадабари болон ухаан бодолые хабшан тушаһан гэнжэнүүдые оройдоол 40-өөд гаран жэлэй үедэ хамха сохижо хаяһан манай арад Дэлхэй — Замбуулин — Дэлхэй гэһэн зам нээжэ, эрдэм ухаанай айхабтар ехэ габьяа гаргаһаниинь ехэл дэмбэрэлтэй юм. Радио, самолет, үнгэрхэдөө автомобиль гэһэн үгэнүүдые дуулахадаа гайхадаг, хэмшээрхэдэг байһан сагые һанаха хүнүүдэй мүнөөшье олон бии байхань дамжаггүй.

Мүнөөнэй Советскэ Союз—урдын тулюур туйган Ород орон бэшэ.

Мүнөө манай Эхэ орониие хүн түрэлтэндэ хүгжэлтэ дэбжэлтын, соёл болбосоролой зам зааһан одон гэжэ харадаг болонхой.

Мүнөөнэй манай Эхэ орон—дэлхэй дээрэ түрүүшын хэмэл одонуудые, замбуулинай онгосонуудые табиһан орон, түрүүшын космонавтнуудай—Гагарин болон Титовой түрэһэн орон, дэлхэй дээрэхи түрүүшын атомна электростанцинуудай, хэмэл юртэмсэнүүдэй Эхэ орон мүн.

Мүнөө манай Эхэ орон — асари ехэ барилгануудай бүтээгдэжэ, тариян далайн халюуран долгилжо байдаг, коммунизм байгуулагшадай сүлөөтэ, хаба түгэс ажалай орьёлжо байдаг орон болонхой.

Социалис байгуулалтын ашаар манай эрдэм наука улам саашадаа хүгжэхэ заха хизааргүй ехэ аргатай болонхой. Энэ байгуулалтамнай эгээн зоримгой, эгээн баатарлиг бодолнуудые гарган бэелүүлжэ шадаха бэлиг түгэс хүнүүдые арадай гүн дундаһаа дэбжүүлнэ. 1962 оной мартын 16-да, апрелиин 6-да, совет эрдэм, техникын шэнэ амжалта туйлаһаниинь бүхы дэлхэйдэ дуулдаа. Дэлхэйе тойрон дэгдэхэ шэнэ хэмэл одонууд Советскэ Союзда табигдаһан байна. Эдэмнай радиаца ехэтэй хубиинь оруулалсан бүхы ионосферые саашадаа удалан шэнжэлхэ зорилго табина. Эдэ хэмэл одод бүри орёо бэрхэтэй замуудаар ниидэхэ, замбуулинай бусад түбинүүд тээшэ, манай дэлхэй хэтын хани—һара тээшэ хүниие һуулган ниидхүүлхэ гайхамшагта хэрэгтэ алба гэнэ. Манай хэмэл одод, һара тээшэ табигдаһан онгосонууд, замбуулинай ракетэнүүд болон онгосонууд хаа хаанагүй мэдээжэ болонхой, дэлхэйн жиирэй хүнүүд барандаа эдээн тухай хэлсэдэг, дурдадаг байна. Совет эрдэм, техникын алдарта һайхан илалтанууд эб энтэ байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ, арадуудай хоорондын хани харилсаануудые хүгжөөлгэдэ зорюулагдана гэжэ бүхы хүн түрэлтэн мэдэнэ. «Энэмнай коммунизм байгуулжа байгаа үе сагай гайхамшагта хэрэг үйлэ мүн» гэжэ нүхэр Хрущев хэлээ һэн.

Эдэ гайхамшаг туршалгануудые эрдэм ухаанай гайхамшаг габьяата баатаршалга мүн гэжэ бүхы хүн түрэлтэнэй тоолодог байһандань совет хүнүүд омогорхоно.

Ж. ДАШИНИМАЕВ,
Бурядай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институдай физикын лабораториин инженер.

Захагүй замбуулин руу анха түрүүшын мордолго.
ТАСС-эй фотохронико.

Залиршагүй алдар

Зүблэлтэ оронoй арад түмэнэй шэн зоригто хүбүүн ракетээр замбуулин руу ниидэжэ, газар дэлхэйе тойрожо ябана гэһэн һүр жабхаланта мэдээн Монголой уужам тала нютагуудаар сууряа татаа бэлэй. Тэрэ үедэ дэлхэйе уһан дээгүүр анха түрүүн аяншалжа тойроһон Магеллан тухай һургуулида байхадаа мэдэжэ абаһамнай эжэлүүдгүйгөөр һанагдаа һэн.

Зүгөөр эрэлхэг Гагаринай баатаршалгые үльгэрэй ушаралта ябадалһаа байтагай, юунтэйшье сасуулашагүй байһан. Бидэ хэршье ехэ гайхалда абтабашье, совет шэнжэлхы эрдэм ухаанай арсашагүй эршэ хүсэндэ үнэн зүрхэнһөө этигэжэ, айхабтараар баясаа һэмди. Бүхы хүн түрэлтэниие хүлгүүлһэн жабхаланта энэ сагһаа хойшо нэгэ жэл үнгэрбэ.

Дэлхэйн түүхэдэ мүнхын шэнэ хуудаһа нээһэн түрүүшын космонавт Юрий Гагаринай баатаршалгын ойе Бурядай ниислэл Улан-Удэдэ библиотечнэ институдта эрдэм мэргэжэл шудалжа байһан Монгол оронoй нүхэд халуун баяраар тэмдэглэнэбди.

Д. Доёдсурэн,
Д. Дугаржав,
Д. Дашцэрэн,
Р. Гомбосурэн,
МНР-эй студентнэр.

...УУШУУЛАЙ ХУБИТА

...СМ-эй съездын хүндэ...эрһэн социалис мү... «Электромашина» за...уушуул эдэбхитэйгээр ..., апрелиин 16 бо...сэбһөө гадуур 1 элек...ель, 1 кран болон ... түхеэрэлгэ гаргаха бэелүүлэнхэй.

...ын фабрикын комсо... Тамара Савиных, Ма..., Галина Бабинце... Катаева гэгшэд съез... дэлгэрһэн мүры...габшагай солбоноор ..., халаанайнгаа нормые ... процент дүүргэнэ.

...анизированнэ шэлэй ...комсомолшууд болон ... түсэбһөө гадуур 5 ...дүрбэлжэн метр шэл ...уялга абаһан юм. Тэ...дахи квартал соо шан... ажаллажа, хэлэһэн ...бэд. Съездын нээг... хоног урда заводой ...уд 5 мянга гаран ... метр шэл гаргаа. ...гшод Владимир Пе...Анатолий Котов гэгшэд ... нормые 120—130 дүүргэнэ.

...Удын мяханай ком...олуушуул түсэбһөө ...миллион банка кон...ые гаргаха уялгаяа ...ехээр бэелүүлээ.

Д. ДАНЖАЕВ.

Улан-Удын «Теплоавтоматика» заводой маляр Мария Яковлевна Пашинская эбхэгдэдэг оронуудые эрхим шанартайгаар шэрдэн, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Пашинская оронуудые шэрдэжэ байна. А. МАНТАЕВАЙ фото.

ҮҮСХЭЛШЭДНАЙ ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭЛ

Совхозой хонишод Г. Скворцов, Д. Дамбаев, Б-М. Цыденов гэгшэдэй отаронуудта зуун хонин бүриһөө 9,3—102 хурьгад абтаа.

Энэ оной эхеэр республикын хонишодой дунда мүрысөө үүсхэһэн Хоринин аймагай Үдын совхозой хонишон Димит-Ханда Лубсановагай даадаг бригадынхидай ажал хүдэлмэри тухай һонирхоходо, совхозой директор Ц. Д. Батуев иигэжэ хөөрэбэ:

КПСС-эй ЦК-гэй мартда боложо дүүрэһэн Пленумэй материалнууд манай хониной совхозой ажалшад, малшадай анхаралые ехээр татажа, хаа хаанагүй ажалай мүрысөөнэй эршэ хүсые улам шангадхаба.

Илангаяа мүнөө ажахымнай гол һалбари — хонин ажал дээрэ түл абалгын айхабтар харюусалгатай, халуун хүдэлмэриин хаһа ябажа байһаниинь элитэ. Тиимэһээ хонишоднай түрэл партиингаа эсэгын халуун анхарал оролдолгодо бодото ажалаараа харюусажа, хонидой түл эрхимээр абахын түлөө бүхы хүсэ шадал, арга боломжоёо элсүүлэн хүдэлжэ байнхай.

Хэнэйшье мэдэһээр үнгэрэгшэ жэлдэ хабар, зун, намаршье сагай уларил аргагүй муу байжа, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ бэрхэтэй байдал тохёолдуулаа һэн. Тиигээдшье бүри намар байхаһаа хойшо саһан ехэ орожо, сабшалан, бэлшээрииемнай хушажархёод, хони, малнай бүхэли үбэлдөө шахуу байлгагдажа эдеэлүүлэгдээ. Энээнһээ боложо, үбһэ тэжээл урда урдынхиһаа ехэ гаргашалагдаһаниинь мэдээжэ.

Иимэ бэрхэтэй хүндэ байдалай тохёолдобошье, ажахын тоосоондо ороһон хонишодоймнай олонхи бригаданууд тэрэниие амжалтатайгаар дабан гаража, хонидойнгоо түл һайнаар абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр хони, хурьгадтаа эдюулхэ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэжэ, байра байдалаа зохидоор түхеэрээд, хонидоо хаһа сагтань искусственна аргаар, һайнаар үрэжүүлээ ха юм.

Тиимэһээ совхозоймнай түрүү хонишодой нэгэн Димит-Ханда Абидуевна Лубсановагай даадаг ажахын тоосоото бригадынхид жэлэй түрүүшын кварталда зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, нооһо ехээр хайшалхабди гэжэ бата найдамтайгаар мэдүүлээд, республикынгаа бүхы хонишодые социалис мүрысөөндэ уряалан, нэмэл бэшэгээр хандаа һэн. Эдэ хонишод хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлнэ гээшэ. Мүнөө **бригадир Димит-Ханда Лубсановагай өөрынь даадаг отарада 596 эхэ хонидһоо 495 хурьган абтаад, нэгэшье үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.** Эндэ һаяар үшөө 70 гаран хонин түрэхөөр хүлеэгдэнэ. Мүн энэ бригадын залуу хонишод Ольга Майорова, Дамба Дугаров гэгшэдэй отарануудта түл баһал муу бэшээр абтажа байнхай.

Тэдэнэй жэшээгээр совхозоймнай бусадшье хонишод социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, эрхим амжалта туйлажа байна. **2-дохи фермын түрүү хонишон Георгий Скворцовой даадаг ажахын тоосоондо ороһон бригадынхид жэлэй эхинһээ хойшо 668 эхэ хонинһоо 635 хурьга абаад,** бултыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлнэ. Тиихэдэ 4-дэхи фермын дүршэлтэй хонишон Ринчин Доржиевай хүтэлбэрилдэг бригадада **Дүлзэн Дамбаев өөрынгөө хаража байһан 670 эхэ хонидһоо 629 хурьга абаа.** Харин бригадань бүхыдөө 1870 эхэ хонидһоо 1715 хурьга түлжүүлнэ. Мүн 3-дахи фермымнай **бэрхэ хонишодой нэгэн Бато-Мунко Цыденовэй даадаг отарынхид баһал 553 эхэ хонидһоо 560 хурьга гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абанхай.** Эдэнэр бултадаа апрель һарын дүүрэтэр зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ уялгаяа дүүргэхэнь лабтай. Энэмнай миил зүндөө тиимэ бэлэхэнээр бүтэшэхэ хэрэг бэшэ байһаниинь элитэ. Хүхэ ногооной гараха саг үды, хабарай хагсуу, харалган хүйтэн үдэрнүүд урдамнай үшөөл олон байна. Теэд хонишод, малшаднай эбтэй эетэй, эршэмтэй шангаар хүдэлжэ, урдаа байһан ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабан гарахаар бэлэн.

Үдэр хоногой ошохо бүри хаа хаанагүй хабарай урин дулаанай амисхал үзэгдэжэ, байгаалимнай шэнжэ шарайгаа хубилгажа эхилбэ. Тэрээн шэнги партиимнай ЦК-гэй мартда бологшо Пленум бидэ, хүдөөгэй ажалшадта зүрхэ сэдьхэл баясуулма ехэ хубилалтануудые асарба. Тэндэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл, түгэсхэлэй үгэ соо, мүн Пленумэй баталан абаһан бусад документнүүд дотор хүдөө ажахые саашадань яажа бүри хүсэтэйгөөр, хурдан түргэнөөр хүгжөөхэб, ямар ехэ арга боломжо, нөөсэнүүд бииб гэжэ эли тодоор харуулагдана бшуу.

Манай совхозойхид адууһа малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангадаг болохын түлөө энэ жэлдэ газар тарялангайнгаа хубааралгые шэнээр табижа, овёс, зелёнкын орондо, кукуруза, горох, бобы ехээр тарижа, һайнаар ургуулха зорилготой.

Бүхы хүдэлмэреэ хаһа сагтань һайнаар бүтээгээд, хабарайнгаа тарилгые эрхим болзорто, шанартайгаар хээд байбал, ерэхэ жэлдэ адууһа малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангажа һү, мяха, нооһо болон бусад продуктнуудые элбэг ехээр абажа шадахабди.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

...А БОЛОМЖОНУУДНАЙ ЕХЭ

... КПСС-эй Кяхтын ... пленум болобо. ...ЦК-гэй мартын Пле...нүүд ба хүдөө ажа...лам һайнаар хүтэлбэ... болохо талаар аймагай ... организациин бэе... зорилгонууд» гэһэн ...эр партиин райкомой ...рь **С. К. Чебунин** элид...

... Чебунин партиин ... мартын Пленумэй ... удхашанар тухай он...мдэглээ.

... партиингаа анхарал ...одо харюу болгон ма...лай түрүү ажахынууд ...ды амжалта туйлаа. ...эдэ, «Родина» колхо...шад гүрэндэ мяха, үн...далдаха 1962 оной тү... түсэбые болзорһоонь ... урид дүүргээ. Тэрэ... «Погранична» совхозой ... гүрэндэ мяха тушаа...лалай түсэбые мүн лэ ...юнь урид дүүргэһэн ...

...е аймаг дотор үнгэ...элэй энэ үетэй сасуул...эндэ мяха тушаалга ...ентээр дээшэлбэшье, ... кварталай түсэб ...эгүй байшоо. Илан... һааха, үндэгэ абаха ...галтагүй ябуулагдаа. ...эдэ манай аймаг гү... худалдаха кварта... түсэбые орой хахад...дүүтэйхэн дүүргээ.

...лшэ, мүн үгэ хэлэг...дөө ажахын продукт...элһээ жэлдэ ехээр ...арга боломжонуудай ... колхоз, совхоз бүхэн...ргүй ехэ байһан ту...рхойлогдоо. Эгээн тү...дөө ажахын гол бая... газар таряалан зү...ша үрэ ехэтэйгээр ..., ниитын малые тэ...үсэд хангаха талаар ...мжээнүүдэй абтажа, ...гуримаар ажаллажа ... тухай хэлэгдээ.

...ай колхозой гэшүүд ... ЦК-гэй мартын Пле...териалнуудтай танил...энние бүримүһэн һай...гэжэ «Родина» колхо...длагшын орлогшо нү...исуровский хэлэбэ.— ...ЦК колхоз, совхо...ии байгаа арга болом...нь элирүүлжэ, хур...рэнөөр хүгжэхэ за...аба. Бидэнэртэ бодо...лмжа хүргэхэ, хүдөө ...һотоор хүтэлбэрилхэ ...ануud байгуулагдаа. ...нуудай хүтэлбэри до...ршингээ тарилга хэхэ ... Хабарай тарилгада ...эйхиһээ һайн бэ...бди. Ажахыгаа эрид ...н тула ажалай тү...шэлые хэрэглэнэбди. ... хоёр фермэдэмнай ... үндэһэлэнхэй. Эдэ ...тэ урдань 30 хүн ... байбал мүнөө 10 ...на.

... колхоздомнай хү... түрүү дүй дүршэл ...ургуули эмхидхэг... Тэндэ һаалишад, ...рмуд, фермэнүү...д өөһэдынгөө эр...элые дээшэлүүлээ, ... дүршэлтэй танил...алаймнай алишье ... ажахын тоосоондо ... Мүнөө малай гүүртэ... отарануудые то... байнабди. Нэгэ ота...нга хүрэтэр хонид ...

... колхозой гэшүүд ... системые ехэ һай... Энэ хабар мянган ...куруза, 100 гектар тэжээлэй бобы, 100 гектар горох, 250 гектар сахарай свёкло тариха юм. Энээнтэй дашарамдуулан шэнэ техникэ, илангаяа, сахарай свёкло элдүүрилхэ машина зэмсэг хэрэгтэй. Манай нютагта хүдөө ажахын техникэ заһабарилга һулаар ябуулагдана. Колхоздоо өөһэдынгөө хүсөөр мастерской бариха түсэбтэйбди,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр **Максимов** иигэжэ хэлээ:

— Энэ жэлдэ шэнэ ёһоор хүдэлжэ байнабди. Таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэгдэнэ. Шэмэ багатай зелёнко, овёс гэхэ мэтые тарилга бага болгогдожо, кукуруза, бобы, горох ехээр тарихабди.

Манай колхоз хонин ажалаа хүгжөөхэ асуудалда онсо анхарал табина. Малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй гэжэ сэхэ хэлэмээр. Малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ажалые эмхидхэхэ үүргэтэй, гүрэнэй станци тон муугаар хүдэлмэрилнэ.

Кяхтын бүд нэхэлгын фабрикын директор нүхэр **Лопко** үгэ абаад, хүдөө ажахыда промышленна предприятинуудай хүргэдэг туһаламжа тухай хэлэбэ.

Манай фабрикын коллектив хүдөө ажахыда хүдэлхөөр 11 хүниие эльгээгээ; тэрэшэлэн 30 гектар талмай дээрэ кукурузын үндэр баян ургаса туйлаха, 30 гахай тэжээхэ уялга абанхай.

— Хүдөө ажахы хүтэлбэрилгые эрид һайжаруулхын тула партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй хараалһан хэмжээ ябуулгануудые бидэнэр, малшад үнэн зүрхэнһөө һайшаанабди,— гэжэ «Дружба» колхозой малые шахан таргалуулдаг гүүртын ахалагша харюулагшан **Гурдарма Банзаракцаев** тэмдэглээд, хүдөө ажахын продуктнуудай өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха асуудалда тогтоо.

Кяхтын хүдөө ажахын техникумэй директор нүхэр **Копылов** үгэ абаад, уһалууриин газарые үргэдхэхэ, уһалууриин системэнүүдые шэнээр бариха шухала хэрэгтэ түрүүшын үдэрһөө онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй,— гэжэ тэмдэглээ. Энэ хэрэгые ёһотой һайнаар шиидхэжэ шадаагүй һаа, пропашной ургамалнуудай үндэр ургаса туйлахань бэрхэтэй.

Тэрэшэлэн нүхэд Кяхтын совхозой парткомой секретарь **Накоряков**, Кударын совхозой 3-дахи отделениие даагша **Гомбоев**, Наушки станциин начальник **Михайлов**, Погранична совхозой директор **Кривогорницын**, бусад үгэ хэлээ.

Энэ пленум дээрэ БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. У. Хахалов** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

КПСС-эй райкомой пленум партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые ехэтэ һайшааһан, ойрын сагта бэелүүлхэ дайшалхы зорилгонуудые тодорхойлһон тогтоол баталан абаа. Тиихэдэ пленум дээрэ эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Федоровой ондоо ажалда ороһонтойнь дашарамдуулан Кяхтын райкомой нэгэдэхи секретаряар **Н. Н. Хороших** һунгагдаа.

Р. Балданов,
манай корр.

ГАЗАР ТАРЯАЛАН ЭРХИЛХЭ ПРОПАШНОЙ ГУРИМ БА МАЛ ТЭЖЭЭХЭ ХЭРЭГ ЭМХИДХЭХЭ

Мал ажалай ашаг шэмэ эрид шууд дээшэлүүлхэ гол эрхэ нүхэсэл хадаа элбэг дэлбэг тэжээл бэлдэхэ ябадал болоно. Тиигэжэ малаа шэмэтэ бүхы зүйлөөр хангаха хэрэгтэй.

Тэжээл марижа бэлдэхэ үндэһэ һуури дээрэ мал ажал хүгжөөгдэнэ. Тиимэһээ мал тэжээлгын гурим газар таряалан эрхилхэ гуримтай нягта холбоотой байна.

Ногоо таридаг гуримаар газар таряалан эрхилхэ үедэ олонхи малай тэжээлынь үбһэн, бэлшээри дээрэхи ногоон, тиихэдэ концентрадуудһаа — солоомо болодог байгаа. Иимэ тэжээлнүүдээр мал тэжээхэдэ үргэн ехэ газар хэрэгтэй болодог, хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриин үндэһэ һуурие — ороoһото таряа тарилгые хүгжөөлгэдэ һаад болодог юм.

Партайгаар ногоо тарилгын севооборот болон пропашной севооборот эрхилхэ аргануудые сасуулха хүдэлмэри Алтайн хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институтда 1958 онһоо хойшо хэгдэнэ. һүүлэй гурбан жэлдэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор (1959—1961 онуудта), нэгэ поли сэбэр паартай, хоёр поли ногоо тарилгатай, хабарай шэниисын дүрбэн политойгоор ногоо тарилгын севооборот эрхилхэдэ гектарһаа 19,1 центнер тэжээлэй единицэ суглуулагдаһан, севооборoдой талмайн гектар бүриһөө 11,3 центнер ороoһото таряан абтаһан байна.

67 процент шэниисэ, 33 процент кукуруза болон бобы тариһан гурбан политой севооборот эрхилхэдэ, севооборoдой талмайн гектар бүриһөө 39,2 центнер тэжээлэй единицэ, тэрэ тоодо 15,7 центнер шэниисэ абтаа.

Тиимэ болохолоороо, газар таряалан гансал пропашной гуримаар эрхилхэдэ ороoһо таряан болон мал ажалай продуктнуудые зэргэ абаха арга олдоно. Паартайгаар ногоо таридаг гуримые урдаа табигдаһан зорилгодо оройдоошье таарахагүй дээрэһээнь үни хада усадхаха хэрэгтэй байгаа.

Пропашной гуримаар газар элдүүрилгын гуримай гол ургамалынь кукуруза болохо зэргэтэй. Эдеэшэжэ байхадань хуряаһан кукуруза эгээн ехэ шэмэтэй байдаг. Тиихэдэ тэрэниие гансал силос болгоод малда эдюулхэ хэрэгтэй. Эртын болзорто ногоон дээрэнь мал бэлшээхэдэ ургасань бага болодог, кукурузын шэмэнь муудадаг юм. Тиимэһээ бүхэли жэлэй турша соо эбэртэ бодо малда болон хонидто кукурузые гансал силос болгоод эдюулхэ хэрэгтэй.

Кукурузын силос экономическа талаараа эгээн ехэ ашагтай тэжээл мүн байһыень хизаарай совхозууд болон колхозуудай бодото байдал харуулаа. Энэ хадаа үнеэдэй һү һаали дээшэлүүлнэ, хонидой нooһо ехэ болгоно, мал ажалай продуктнуудай өөрынь үные химдаруулна. Үнеэдэй рацион дотор үбһэ болон концентрат бага болгоод, силосэй хэмжээе хоёр дахин ехэ болгоходо, сүүдхэ соо үнеэн бүриһөө һаагдадаг һүнэй 1,5 килограммаар нэмэхэ байһаниие Краснощековско районой «Покровско» совхоздо тус институдай хэһэн туршалга харуулаа. Тиин һү абалгада гаргагдаһан тэжээлэй үнэ бага болоо.

Кукурузын силос хониной нooһо ехэ болгохо гол арга мүн. Родинска районой «Степной» гэжэ совхоздо хонидые силосээр тэжээдэггүй байхадань, хонин бүриһөө дунда зэргээр 5,3 килограммһаа үлүү нooһон абтадаггүй байгаа. Тиихэдэ 1959 ондо хонидтоо силос эдюулдэг болоходонь, хонин бүриһөө 6,5 килограмм нарин нooһон хайшалагдаа.

Рубцовско районой «Страна Советов» гэжэ колхоздо үбэлдөө хонидтоо силос эдюулээд байхадань, һүүлэй долоон жэлдэ хонидойнь тоо 1,7 дахин олошороо, тиихэдэ хонин бүриһөө нooһо хайшалалгань 6,5 килограммһаа 7 килограмм хүрэтэр нэмээ.

Кукурузын силос гансал үбэл бэшэ, мүн зунайшье үедэ ашаг ехэтэй тэжээл болоно. 1961 ондо тус институтда иимэ туршалга хэгдэһэн юм: 30 үнеэ дүрбэн һарын турша соо (июнь—сентябрь) кукурузын силос болон диилэнхидээ бобово гурилһаа бүридэһэн комбинированнэ тэжээл эдюулээд байлгаба. Эдэ малаа бэлшээри дээрэ гаргангүйгөөр, ногоон тэжээл үгэнгүйгөөр байлгаа. Тэдэнь уягдангүйгөөр байба. Силосһээ гадна минеральна тэжээл, мел, яһанай гурил, дабһа үгэдэг һэн.

Энэ бүлэг үнеэдэй һүниинь таримал ногооной конвейер дээрэ адуулагдадаг үнеэдэй һүнэй хэмжээндэ адли хэбээрээ үлөө. һүнэйнь шанаршье хубилаагүй.

Энэ туршалга хэжэ байха үедэнь 6 үнеэн тугаллаба. Тэрэнэй һүүлээр (сентябрь—ноябрь) үшөө табан үнеэн тугаллаа.

100 үнеэгээр бодоходо 78 гектар ногоон конвейер хэрэгтэй болохо һэн. Тиихэдэ эдэл үнеэдтэ миил 18 гектарай кукурузын силос хүрэнэ. Иимэ болохолоороо кукурузын тарилгын гектар бүринь ногоо тариһан гектарта орходоо 4,3 дахин ехэ һү үгэнэ гээшэ.

Зунай сагта кукурузын силосээр мал тэжээхэдэ ашагтай байһанииень харуулһан иимэрхүү үрэ дүн урдань Рубцовско районой Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоздо үйлэдбэриин туршалга хэхэдэ гараһан юм. Табунска совхозой Самборско отделенидэ 1961 оной июнь-июльдэ 400 үнеэ кукурузын силосээр тэжээгээд байлгаба. Миил хээрэ ябуулхын тула бэлшээридэ гаргадаг һэн. Сүүдхэ бүри дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 10,7 килограмм һүн һаагдаа. Энэ совхозой үнеэдээ бэлшээридэ ябуулдаг бусад отделенинүүдтэнь сүүдхэдөө дунда зэргээр үнеэн бүриһөө миил 6—8 килограмм һүн абтаа юм.

Эбэртэ бодо залуу малые зундаа үнеэдые байлгаһан шэнгеэр байлгахадаа бүлэгыень 40—50 толгойһоо бүридүүлхэ хэрэгтэй. Бүлэгөөрөө эдеэлхэ кормушкануудайнь урда тээхи талмай хатуу полтой һаа һайн. Уһа, дабһа малда дуран соонь үгэхэ. Тэрэнһээ гадна үнеэдтэнь һаалгын талмай түхеэрэгдэхэ зэргэтэй.

Урдань хонид гансал бэлшээгдэн адуулагдадаг бэлэй. Алтайн нарин нooһотой хонидой олоор үдхэгдэдэг районуудта мүнөө үедэ газарайнь 90 гаран процент хахалагданхай. Тиимэһээ бэлшээжэ адуулха арга хадаа хонин ажалай хүгжэлтые һаатуулха болоно.

Зунай сагта кукурузын силос үгөөд байхада хонидшье бэлшээригүйгөөр үсхэбэрилэгдэжэ болохо байһаниинь институдай ажахын түрүүшын туршалга дээрэһээ элирбэ. Дунда зэргээр 8 килограмм кукурузын силос, 250 грамм бобово гурил эдидэг 134 эхэ хонидые шэгнэхэдэ, хурьгадыень һалгааһанай һүүлээр амидын шэгнүүрынь бэлшээриин бүлэгэй хонидойхиһоо 2,5 килограмм үлүү нэмэһэн байба. 5,8 килограмм кукурузын силос болон 200 грамм бобово гурил эдидэг байһан эрьенүүд сүүдхэ соо дунда зэргээр 169 грамм нэмэжэ, 8—8,5 һаратайдаа амидынь шэгнүүр 43,9 килограмм болоо. Гектар бүриһөөнь 360 центнер ургаса абаа һаа, табан гектарай кукурузаар болон дүрбэн гектарай тэжээлэй бобыгаар 600 эрье шахажа, амидынь шэгнүүрые 60 центнерээр нэмээжэ болоно.

Зүгөөр кукурузын силос дотор протеинэй дуталдадаг байһаниинь мэдээжэ. Хэрбээ энээниие хүсэлдүүлээгүй һаа, продукци абалгада тэжээл ехээр гаргашалагдаха, малай ашаг шэмэ бага болохо.

Пропашной гуримаар газар таряалан эрхилхэдэ, мал ажалай эрилтэ бага ургаса үгэдэг ургамалнуудаар, үнэ ехэтэ тэжээлнүүдээр хангагдаха бэшэ, харин белогоор баян ороoһотой, үндэр ургаса үгэдэг тэжээлэй бобыгаар хангагдаха. Тэрэшэлэн бобыгай ногоо кукурузатай холёод силос дарахада, силосэй шанар һайжардаг.

Протеинээр баян ороoһо үгэхэһөө гадна, кукурузатай холёод силос дарахада шанарыень һайжаруулдаг ногоо ехээр үгэдэг дээрэһээ тэжээлэй бобы тон һайн байна. Гурбан хуби кукуруза болон нэгэ хуби тэжээлэй бобы холёод дараһан силос тэжээлэй единицэ дотор 105—110 грамм протеинтэй һайн тэжээл болоно. Тиихэдээ 100 гектар кукурузада 40 гектар тэжээлэй бобы гектарһаань 300 центнер ногоо абаха хараатайгаар тариха хэрэгтэй.

Кукуруза-бобыгай силосэй һайн байһаниинь институдай хэһэн туршалтаар батадхагдана.

1960—1961 оной үбэл институдай ажахы дотор кукурузын силосээр болон наран сэсэгэй жмыхтэй холимол комбинированнэ тэжээлээр (20 процент) тэжээгдэһэн бүлэг үнеэд нэгэ центнер һүндэ, тэжээлэй 99 единицэ гаргашалаа. Тиихэдэ кукуруза-бобыгай силосээр, мүн тиимэ хэмжээнэй комбинированнэ тэжээлээр, зүгөөр жмыхгүйгөөр тэжээгдэһэн бүлэг үнеэдынь центнер һүндэ тэжээлэй 92 единицэ гаргашалаа.

Рацион соогоо кукуруза-бобыгай 4 килограмм силос эдидэг байһан туршалгын бүлэг эхэ хонид хүшэ тамираар һайн байжа, хиналтын бүлэгэй хонидтой сасуулхада, амидын шэгнүүрынь ототой болохынь урда тээ хоёр килограммаар, хурьгалһанайнь һүүлээр гурбан килограммаар ехэ байба. Кукуруза-бобыгай силос хонидые ехэ һүтэй болгоо.

Эхээ хүхэжэ байһан хоёр һара соонь шэгнүүрэйнь сүүдхэ бүриин дунда зэргын нэмэлтэ эрэ хурьгадайхи 233 грамм, эмэ хурьгадайхи 205 грамм болоо. Тиихэдэнь хиналтын бүлэгэй эрэ хурьгадайхи—195, эмэ хурьгадайхи—187 грамм байгаа.

Бобово гурил гахайн болон шубуунай рацион дотор тон шухала зүйл болоно. Рациондонь оруулагдаһан бобово гурил белково тэжээлэй орондо хэрэглэгдэнэ. Чистюльскэ свёкло тарилгын совхоздо хэгдэһэн үйлэдбэриин туршалга дээрэһээ харахада, комбинированнэ тэжээл соогоо сүүдхэдөө 16 грамм бобово гурил эдиһэн тахяанууд мүн тиимэ шэмэтэй тэжээл бобово гурилгүйгөөр эдидэг байһан хиналтын бүлэгэй тахяануудтай сасуулхада 15 процентээр олон үндэгэ үгэһэн байна.

Сэбэршье, мүн комбинированнэ тэжээлтэй холиһоншье гурилые һаамхай үнеэд, эрэ мал, хонид дуратайгаар эдидэг.

Мал тэжээлгын шэнэ гуримда орохо хэрэгтэй байһаниие түрүүшын туршалгын мэдээнүүд болон үйлэдбэриин бодото хэрэг хүсэд харуулаа.

Кукурузын силос, ехэ буурсагтай кукуруза, ороoһотой кукуруза, тэжээлэй бобы, горох болон ороoһото-бобово бусад ургамалнууд бүхы малнуудые тэжээлгын үндэһэ һуури болохо ёһотой.

Үбһэн ба таряалан дээрэ ургуулагдаһан ногоон тэжээлнүүд рацион дотор тон бага болгогдохо зэргэтэй. Эдэ тэжээлнүүд бүхэли жэл соогоо кукурузын силосээр һэлгэгдэхэ зэргэтэй.

Мал тэжээлгын шэнэ гуримда түргэн орохо бүреэ гүрэндөө таряа, мяха, һү болон бусад продуктнуудые ехээр үгэхэбди.

Л. В. Янчилин,
хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.
Алтайн хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институт.

КАЗАГАЙ ССР. Хооһон губи тала байһан нютагай шэнэ целиннэ совхозуудта хэрэгтэй ашаануудые тээһэн автомашинануудай колоннонууд Урда-Казахстанай областиин харгы замуудаар ябажал байдаг. Уһалууриин һубаг канаваиуудта хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүдые 17-дохи совхоздо Узбекистанай Беговатска түмэр бетон зүйлнүүдые бүтээдэг заводһоо эдэ колоннонууд тон муу харгы замаар шэрэжэ абаашадаг юм. Зураг дээрэ: лотогуудые шэрэдэг машинанууд замдаа ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

„БУРЯТ УНЭНДЭ“

БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Сагаалган һүни...“

Иимэ гаршагтай фельетон газетын мартын 11-нэй номерто толилогдоо һэн. Тэрээн соо сагаалган һүни Поворот тосхондо Доржын Цыремагай эмхидхэһэн архидаан, уламжалан наншалдаан, хутагаар хүниие хадхаха хүрэтэр ёһо буса аашануудые гаргаһан ушар хатуу шангаар шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

Сэлэнгын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Б. Мункоев манда иигэжэ мэдээсэбэ:

— Һүхын сельпогой правлени, профсоюзай месткомой заседани боложо, тэндэ тус тосхондохи олониитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар газетэдэ толилогдоһон фельетон тухай зүбшэн хэлсэбэ. Тэрээн соо хэлэгдэһэн шүүмжэлэл бүри мүнөөн зүб байшоо. Барилгын № 6 училищиин столовые даагша Доржын Цырема хүдэлмэриһөө хаягдажа, харюусалгада хабаадуулхын тула хэрэгынь сүүдтэ үгтэбэ. Сельпогой складые даагша Е. Д. Андреевада хатуу зэмэ тохогдоо. Эдеэ хоолой магазиниие даагша Е. И. Кулакова зэмэлэгдээ. Столовын хүдэлмэришэд М. Г. Коврыгина, Т. Киргизова, Е. Южиков болон О. С. Шайдурова гэгшэдтэ шанга һануулга хэгдээ.

Һүхын сельпогой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха тушаа хэмжээнүүд абтаба.

ШАЛТАГ БҮ ДУРДАЯ

Һаяхан Мухаршэбэртэ болоһон гурбан аймагай шатаршадай мүрысөөндэ Бичүрын аймагһаа наадаха хүн олдонгүй, илагдаһан дээрэ тоологдоо. Юундэ иимэ ушар тохёолдооб гэхэдэ, тус аймагта физкультура, спортын хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй. Комсомолой райкомой секретарь нүхэр В. Эпов физкультура, спортын бүлгэмэй түрүүлэгшэ И. Утенков хоёртой хөөрэлдэбэлтнай, манай аймагта арга боломжо бага, шадабаритай бэрхэ хүнүүд хомор гэхэ байха. Харин тиимэ бэшэ. Шадабаритай бэрхэ хүнүүдшье, физкультура, спортдо дуратай залуушуулшье олон. Зүгөөр эдээндэ һанамжа хүргэгдэнэгүй гэжэ сэхынь хэлэхэ хэрэгтэй. Штанга үргэлгөөр «Рассвет» колхозой зоотехни. И. Ахатов хүндэшэг бэетэйшүүлэй дунда республика дотороо зургаа дахин чемпион болоо һэн. Мүн бокс зааха, хүтэлбэрилхэ хүнүүд бии. Нэрлээд хэлээ һаа, нэгэдэхи разрядай боксер Сергей Санжиев, мастер Бадма Жигмитов болон бусад. Тиихэдэ спортивна зал үгы гэжэ шалтаг баридаг байһан юм. Бичүрын дунда һургуули энээндэнь туһалаа. Харин мүнөө спортивна хэрэгсэлнүүд дуталдана. Бүхы арга боломжонуудаа бүрин элсүүлжэ, энэ хабар, зунай үедэ физкультура, спортын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха саг тулажа ерээ бэшэ гү?

А. Гаясов.

Журам сахиха хэрэгтэй

Жэл ерэхэ бүри арадаймнай ажахыда машина техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Илангаяа хүдөө нютагуудта ашаанай, хүнгэншье автомашинанууд, мотоциклнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр олошороо. Машина техникын олошорхотой хамта олонниитэ ажалшадай дунда элдэб гэнэ осолой болохогүй, харгы замда, мүн тосхонуудай үйлсэнүүдтэ автомашинаар ябаха журам наринаар сахиха тон шухала болоно.

Гэхэтэй хамта зарим хүнүүдэй архи залгяад автомашина, мотоциклда һуужа хэмгүй түргөөр гүйлгэн, харгыда, үйлсэдэ ябаһан хүнүүдые дайраха, дараха ушар али олон үзэгдэдэг. Ганса һогтуушуулшье бэшэ, мүн элүүршье хүнүүд техническэ талаараа дутагдалтай машинануудаар гүйлгэжэ хүмэрнэ. Һаяхан шофер Байбородин республикымнай холын замуудай нэгэндэ ябатараа архи уугаад, машинаяа түргөөр гүйлгэжэ, харгы дээрээ байһан ондоо машина мүргүүлжэрхёо. Байһан машинын жолоошон аюулда дайрагдажа, больницада наһа бараа.

Хоринск тосхондо Асташев гэгшэ өөрынгөө хубиин машинаар баһал һогтуугаар ябатараа үхибүү дайруулжа, ехээр гэмэлтээһэн байна.

Леспромхозуудай хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг тосхонуудта, мүн колхоз, совхозуудай центрнүүдтэ өөрын мотоциклтай хүнүүд тон олон. Тэдэнэй зариман мотоцикл жолоодохо эрхэ, дүршэлгүйшье аад, нюдэ нюургүй түргөөр гүйлгэлдэн, үйлсөөр ябаха автоинспекциин журам эбдэдэг байна. Тиимэ хүнүүдэй нэгэн Резников гэгшэ Хориин леспромхозой Зүүн Хуурай гэжэ посёлогто гүйлгэжэ ябатараа үйлсэдэ наадажа байһан үхибүүнэй хүл даруулжархёо.

Иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа, олон. Теэд зарим аймагуудай арадай сүүд энэ мэтын гэмтэ хэрэгүүдые тон «зөөлэхэнөөр» харадаг байхань гайхалтай. Жэшээнь, Хэжэнгэ тосхондо һогтуугаар хүниие дараһан шофер Павловые сүүдлэхэдээ, Хориин аймагай арадай сүүд тэрэниие оройдоо хоёрхон жэлээр эрхыень хаһаһан байна. Бурядай АССР-эй Верховно сүүд тус аймагай арадай сүүдэй энэ шиидхэбэриие нь болюулха баатай болоо һэн. Һүүлээрнь шофер Павлов хоёрдохёо сүүдлэгдэхэдээ бүри хатуу зэмэдэ хүртөө.

Зарим колхоз, совхозуудта шоферой курс һая дүүргэжэ ерэһэн залуу хүнүүдтэ ехээр найдажа, хүдэлмэришэдые зөөхэ хүдэлмэри даалгадаг байха юм. Тэдэнь дүй дүршэл багатай дээрэһээ авари хэжэ, хүнүүдые гэмэлтээнэ. Эгээл иимэ ушар Хэжэнгын совхоздо болоо.

Предприяти, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд автомашинануудые үйлэдбэри дээрэ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдохо зуураа, авари хэхэгүйн тула автоинспекциин заабаринуудые заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха ёһотой.

А. Хамаганов,
Бурядай АССР-эй Верховно сүүдэй гэшүүн.

Саг уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Зүүн зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 4—6 градус хүйтэн, үдэртөө 5—7 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Апрелиин 13—14-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэй байха, зарим нютагуудта бага зэргэ саһан орохо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 9—14, үдэртөө 5—10 градус хүйтэн, бусад аймагуудта үдэртөө нэгэ градус хүйтэнһөө 4 градус хүрэтэр дулаархаар хүлеэгдэнэ.

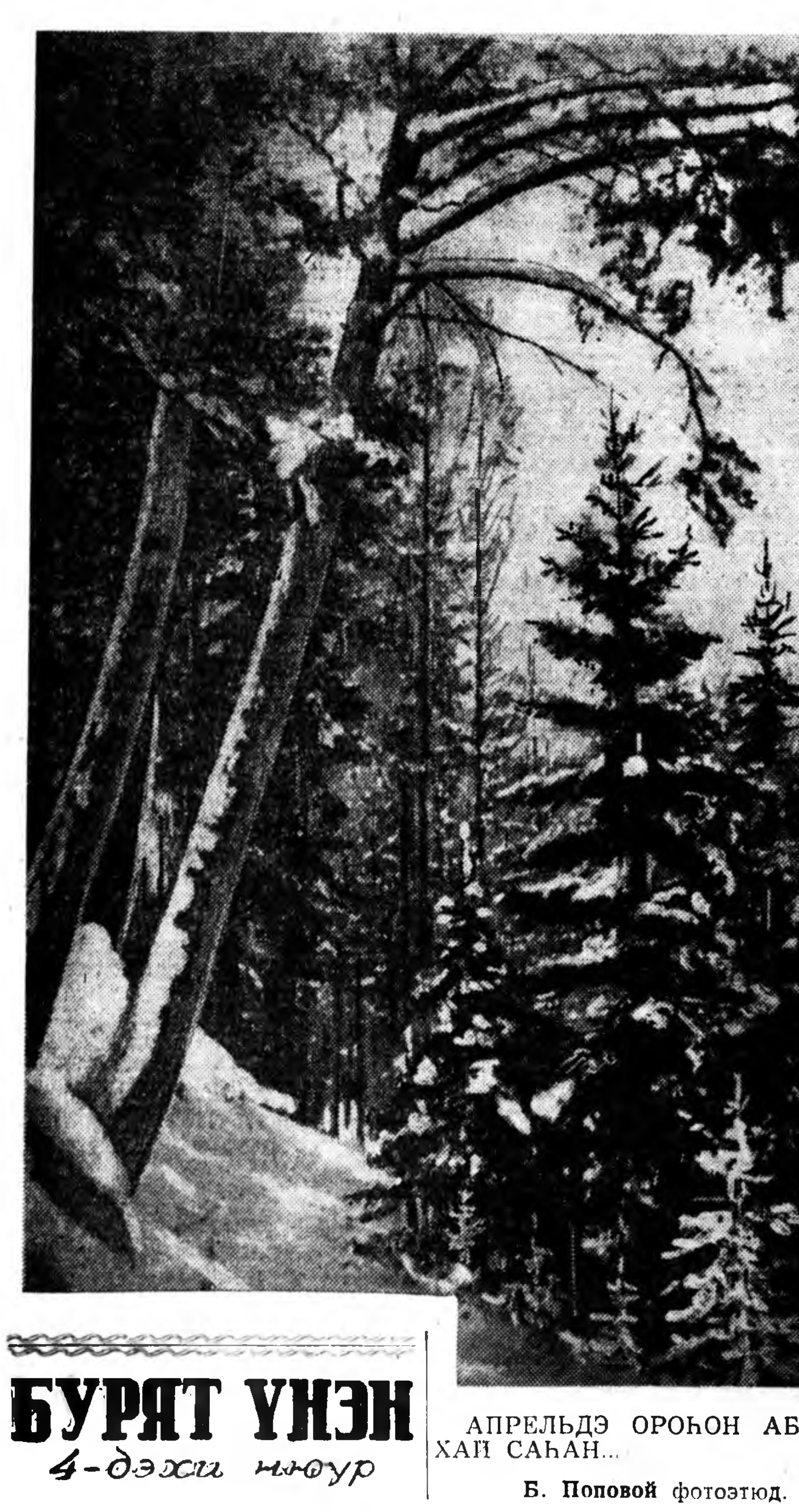

АПРЕЛЬДЭ ОРОҺОН АБААХАЙ САҺАН...

Б. Поповой фотоэтюд.

Хилын саанаһаа

Эвианай хэлсээнүүд бэелүүлэгдэхэ

ТУНИС, апрелиин 10. (ТАСС). Француз арад Эвианай хэлсээнүүдые баталхын түлөө референдумдэ дуугаа үгэһэн байна. Энэ ушар Алжирта тохёолдоһон байдалда һайнаар нүлөөлхэ, фашис этэгээдүүдые усадхаха хэрэгтэ туһа нэмэри болохо гээд Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын түлөөлэгшэ «Альжери Пресс Сервис» агентстводэ мэдүүлбэ. Референдумдэ һайшаагдаһан, Алжирай арад зоной дэмжэһэн Эвианай хэлсээнүүд бодотоор хүсэд бэелүүлэгдэхэ гэжэ Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Алжирай республикын саг зуурын правительствын вице-түрүүлэгшэ Бэн Белла Куба ошохонь

КАИР, апрелиин 10. (ТАСС). Үсэгэлдэр эндэ пресс-конференци үнгэргэгдэжэ, Кубын хэрэгүүдээр ОАР-та байдаг этигэмжэтэ Гильермо Леон Антич соносхол хэбэ. Фидель Кастро Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын вице-түрүүлэгшэ Бен Беллые Куба ерэхыень уриһан юм. Бен Беллые уриһан Фидель Кастрын бэшэгые Гильермо Леон Антич тэрээндэ дамжуулан үгэбэ.

ОАР-та гүрэнэй хэрэгээр ошоод байһан Бен Белла уряалыень һайшаагаа. Һаядаа тэрэ Куба ошохо болобо гэжэ Кубын хэрэгүүдээр ОАР-та байдаг этигэмжэтэ мэдүүлбэ.

Арадай тала руу оробо

ХАНОЙ, апрелиин 10. (ТАСС). Муонг-Мун (Паксе район) гэдэг һууринда байрлаһан үймөөшэдэй гарнизон правительствын сэрэгүүдэй тала руу мартын хуушаар оробо гээд «Голос Лаоса» радио мэдээсэбэ. Үймөөшэдэй энэ гарнизоной восстани дарахаар эльгээгдэһэн тусхай отряд бута сохигдоо. Восстани хэжэ, арадай тала руу орогшод Лаосой хуулита ёһоной правительствода телеграмма эльгээһэн байна. Правительствын сэрэгүүдтэй, Патет-Лаогой хүсэнүүдтэй хамта тэмсэхээр бэлэн байнабди гэжэ тэдэнэр мэдүүлнэ.

Үшөө нэгэ „агаарай тагнуулшан“ табигдаа

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 9. (ТАСС). ЮПИ агентствын корреспондентын Аргуэльло тохой дээрэһээ (Калифорни штат) мэдээсэһээр, США-гэй сэрэгэй зэбсэгтэ хүсэнүүд мүнөөдэр тон нюуса хэмэл одо табиба. «Мидас» гү, али «Самос» түхэлэй «агаарай тагнуулшан» табигдаа ха гээд тухайлагдана.

Иимэ түхэлэй хэмэл одон «агаарай тагнуулшан» гэжэ агаарай сэрэгэй хүсэнүүд урданшье, мүнөөшье баталан хэлээгүй, тагнуулшан бэшэшье гэжэ арсаагүй юм. Агаарай сэрэгэй хүсэнүүд энэ хэмэл одоной тойрон дабшаха замые элирхэйлхэ дурагүй.

Алжирта шахардуу байдал тохёолдоһон зандаа

ПАРИЖ, апрелиин 10. (ТАСС). «Зэбсэгжэмэл нюуса организациин» алууршад газетэнүүдэй редакцида, типографида добтолно. Жэшээлхэдэ, бүлэг дээрмэшэд үсэгэлдэр һүни Оран городой түбтэ оршодог хоёр газетын редакцида добтолоо.

ОАС-эй алууршад эмнэлгын зургаануудые, һургуули, лаборатори, һуралсалай байшангуудые эбдэдэг һалгадаг заншалтай боложо байна. Тиигэжэ Алжирай университедтэ гурбан томо бомбо тэһэрээ.

Парижай хэблэлэй мэдээсэһээр, хорото этэгээдүүд Алжирай хүн зониие алана хюдана.

Алжиртахи байдал урдынхидаал адли шахардуу шанга байһаар.

Антуан Гизенгын ами наһан аюулда ороод байна

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, апрелиин 10. ТАСС-эй корреспондент Г. Федяшин мэдээсэнэ:

Конгын патриот Антуан Гизенгын ами наһан аюулда оронхой.

Конгоһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Республикын парламентын бүлэг гэшүүд наяшаг Боламбемба арал ошобо. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө сэхэ шууд тэмсэгшэ Антуан Гизенгые ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр тэрэ арал дээрэ барянда байлгана. «Бэень яһала бараг. Зүгөөр ехээр тураа» гэжэ Гизенгтэй уулзаһан парламентаринууд мэдээсэһэн байна. Гизенгын байдаг газар нээрээшье муу гэжэ тэдэнэр мэдэрхэ баатай болоо һэн.

Гэбэшье тэндэхи засагаархид Гизенгые сүлөөлхын түлөө зохихо хэмжээ абаха гэжэ оролдоногүй. Мүн тусхай харюусалгада тэрээниие хабаадуулхаяашье яаранагүй бшуу. Тиигээдшье Гизенгые гэмнэхэнь бэрхэтэй байна. Хэрбээ Антуан Гизенгые тусхай тушаалтай хүнүүд гэмнэхэ гээ һаа, өөһэдөө ёһотой гэмтэд болошохо байна бшуу. Юуб гэхэдэ өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө ами наһаяа үгэһэн хүниие гэмнэхэнь бэрхэтэй. Юрэдөөл тэрэниие гэмнэхэ гэһэн түрүүшын һэдэлгэ буруутаа һэн.

ТАСС-эй корреспондент Антуан Гизенгын эхэ Луиза Итенгатай, тэрэнэй һамган Жюстина Бизеленгэтэй уулзаа. Тэдэнэр корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлбэ:

«Бүгэдэндэ мэдээжэ хуули гуримуудые эбдэжэ, Антуан Гизенгые түрмэдэ хаагаад байһандань һанаата болоһоноо, зэбүүрхэһэнээ Конгын Республикын засагаархидта мэдүүлээ һэмди. Гизенгые түрмэдэ хаажа, тэрэнэй нэрэ хүндые бузарлаа гээшэ. Гизенгые сүлөөлхыень гуйжа, засагаархидта бидэнэр хандаһан байнабди. Гэбэшье энэ үдэр хүрэтэр тэдэнэр маанадта харюусаха дурагүй байһаар. Гизенга тушаа тэдэнэй харата муухай һаналтай байһые энэ ушар элишэлэн харуулна.

Хүбүүн, нүхэр, үхибүүдэймнай эсэгэ бологшо Антуан Гизенгые сүлөөлхэ хэрэгтэ маанадтай хамта хабаадыт гэжэ бүхы хүн зондо, эхэнүүдтэ, һамгадта хандаһабди. Гизенгые дары сүлөөлыт гэһэн эрилтэ Конгын засагаархидай харюусалгатай хүтэлбэрилэгшэдтэ бултадаа табилсыт гэжэ гуйнабди. Гизенгын хуби заяанай, ами наһанай түлөө хододоо һанаата боложо, гашуудажа байнабди. Иимэ бэрхэшээлтэй байдалһаа гараха хэрэгтэмнай туһалыт. Гизенгын ами наһанда ехэ аюул тохёолдоод байна.

«Конгые бүхыдэнь эблэрүүлхын түлөө минии хүбүүнэй ямар ажал хүдэлмэри хэһэниие хүн зон һанажа ябаг лэ» гэжэ Антуан Гизенгын эхэ Луиза Итенга хэлэбэ.

„Хэтэрмэ“ этэгээдүүд хоро шараа бусална

ПАРИЖ, апрелиин 9. (ТАСС). Алжирта бата бэхи эб найрамдал тогтоохын, Алжир Франци хоёрой хоорондо хани ёһоной, адли тэгшэ эрхэтэй байха харилсаануудые тогтоохын түлөө олон миллион французууд үсэгэлдэр референдумдэ дуугаа үгэбэ. Харин тиихэдэ «хэтэрмэ» колонизаторнууд хоро шараа бусална. Тиигэжэ Эвианай хэлсээнүүдые буруутуулхын түлөө бүхы хэмжээнүүдые хорото этэгээдүүд бэелүүлжэ байна. Һүүлэй 24 часай туршада Алжир городто хархис этэгээдүүд элдэб зэрлиг аашануудые гаргаа. ОАС-ай алууршад Алжир городтохи арабуудай һуудаг кварталнуудые үдэртөө, һүниндөө миномёдоор буудаба. Алжирай табан хүн, тэрэ тоодо дүрбэтэйхэн үхибүүн минэдэ дайрагдажа үхэбэ. Гушаад хүн хүндөөр шархатаһан байна. Сэрэгэй казарма шадар хэды минэ тэһэржэ, француз 16 солдадууд шархатаба. Алжирай «хэтэрмэ» этэгээдүүд томо халибай миномедуудаар буудажал байһаар. Хэдышье «нэгжүүл» хээ һаань, хорото этэгээдүүдэй буу зэбсэг «олдоногүй» гээд тэндэхи хүн зон гайхана.

«Хэтэрмэ» этэгээдүүд Оран городой алба захиргаанай зарим байшангуудые миномёдоор, автомадаар үсэгэлдэр буудаа. Тэрэ тоодо Орандахи сэрэгэй штабые буудаһан байна бшуу. Арабуудай тэндэхи кварталнуудта добтолбо. Хэды хүн, тэрэ тоодо француз гурбан солдат шархатаба.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Алжирай элдэб городуудта хорёод бомбо тэһэрээ. «Зэбсэгжэмэл нюуса организациин алууршад Алжирай хүн зониие, ОАС-ай дээрмэшэдые дэмжэдэггүй европынхидые алаха һэдэлгэ гаргаба. Тиигэжэ 26 хүн алуулаа, 67 хүн шархатаа бшуу.

ОАС-ай толгойлогшод арабуудай, европынхидай хоорондо шуһата тулалдаа үүсхэхэ һэдэлгэ гаргана.

ОАС-ай дээрмэшэд газетэнүүдэй редакцида добтолно. Үүрэй сайжа байха багта Оран городто хоёр газетын редакцида, типографида, тэдэнэр добтолон оробо. Редакциин, типографиин хүдэлмэрилэгшэдые буугаар айлгажа, «хэтэрмэ» этэгээдүүдэй толгойлогшо Саланай портредтэй газетэ зуун мянган хэһэгээр барлуулһан байна. Тиигээд бүхы город соогуур тэрээнээ тарааба.

Францин үргэн олониитэ зон «хэтэрмэ» этэгээдүүдэй зэрлиг аашануудые зэбүүрхэн буруушаана. «Зэбсэгжэмэл нюуса организациин» алууршадые номгодхохын түлөө засагаархидай сэхэ шууд хэмжээнүүдые абахые тэдэнэр уряална. Франциин заводуудта, фабрикануудта, түмэр замай узелнуудта митинг үнгэргэгдэнэ. ОАС-ай толгойлогшодые, Жуо болон бусадые хатуу шангаар хэһээхэ, Эвианай хэлсээнүүдые буруутуулха һэдэлгэ гаргагшадые эсэслэн бута сохихо эрилтэ табина.

18 гүрэнүүдһээ бүридэһэн комитедэй заседани

ЖЕНЕВА, апрелиин 10. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Кислов мэдээсэнэ:

Буу зэбсэг хуряаха талаар бии болгогдоһон 18 гүрэнүүдһээ бүридэһэн Комитедэй 17-дохи пленарна заседани мүнөөдэр болобо. Болгариин түлөөлэгшэ тэндэ түрүүлэгшээр һуугаа. Комитедэй саг үргэлжэ байха түрүүлэгшэнэрэй — СССР-эй, США-гэй түлөөлэгшэдэй оруулһан бүгэдөөрөө хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха тухай договорой преамбулын проектые зүбшэн хэлсэбэ. Саг үргэлжэ байха хоёр түрүүлэгшэнэр хэһэн хүдэлмэри тухайгаа Комитедтэ мэдээсээд, преамбулын хоёр талаһаа зүбшэгдэһэн, зүбшэгдөөшьегүй асуудалнууд тухай өөһэдынгөө делегацинуудай хараа шугамые тайлбарилжа үгэбэ. Мүн тэндэ Канадые, Румыниин, Эфиопиин, Индиин, Англиин, Италиин, Бразилиин делегадууд үгэ хэлээ.

Преамбулын проектые «заһаха» хэрэгтэй гэжэ Америкын түлөөлэгшэ А. Дин һанамжалба. Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха договорой проектын орондо «юрэнхы асуудалнуудые» шиидхэхэ хэрэг зүбшэн хэлсэхэ ёһотойбди гэжэ США-гэй түлөөлэгшэ уряалһан байна.

Удаалуулан СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зорин үгэ абаба. Комитедэй үзэмжэдэ табигдаһан Преамбулын проект зохёоходоо Индиин, Италиин, Канадын, Великобританиин, Швециин делегацинуудай дурадхал, нэмэлтэ, һанамжануудые хараада абтаһан юм гэжэ нүхэр Зорин үргэлжэлүүлбэ. Уридшалан зүбшэн хэлсэгдэһэн преамбулын проектые Комитедэй үзэмжэдэ табиһан ушар хадаа бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха хэлсээнүүдые баталха замда тусхай алхам болохо гээд СССР-эй түлөөлэгшэ хэлэбэ.

Гэбэшье преамбулын зарим асуудалнууд үшөөл зүбшэгдөөгүй байна бшуу гэжэ В. А. Зорин хэлэбэ.

Даб дээрэ туйлаһан түрүүшымнай амжалта яһала һайшаалтай гээд СССР-эй түлөөлэгшэ түгэсхэлдөө мэдүүлээ.

Преамбулын проект, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха договорой проектын статьянуудые Комитет саашадаашье зүбшэн хэлсэхэ.

Комитедэй удаадахи пленарна заседани үглөөдэр болохонь.

ИНДОНЕЗИ. **Индонезиин арад болон правительстводо правительствын арадай бэлэг болгон барижа үгтэхэ го[спиталиин] һуурн табилгын баярай ёһолол Чнмпинангда — Джакарт[ын] талын райондо болоо. Городой энэ районой хэдэн мянган правительствын министрнүүд, дипломатическа корпус[ой] Индонезиин ниислэлэй олониитын организацинуудай тү[лөөлэгшэд] баярта хабаадалсаа. Госпиталиин һууриин түрүүшын шулу[у Индо]незиин Республикын президент д-р Сукарно табиһан ба[йна. Тэрэ шулуун] дээрэ: «Индонезиин Республикын президент д-р Сукарно [1962 оной] мартын 21-дэ түрүүшын шулуу табиба» гэһэн бэшэгтэй [шулууе пре]зидент Сукарно табижа байна.**

ТАСС-эй фотохро[ника]

Баруун Ирианай хүн зон тэмс[элээ] үргэлжэлүү[лнэ]

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 10. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Холланди город шадар нюуса организаци хүдэлнэ. Тэдэнэй гэшүүд Баруун Ирианиие Индонезидэ бусаахын түлөө тэмсэнэ гээд Баруун Ирианай колониальна засагаархид мэдэрхэ баатай болоо.

Һаяшаг 32 папуасууд тушаагдаба. Засагаархидай мэдээсэһээр, эдэ папуасууд тэрэ нюуса организациин гэшүүд байгаа. Тэдэнэр Холл[анди го]родто ерээд байһан [Холлан]диин ашаанай судна[һаа Хол]ландиин правительств[ын...] гэ эмхи зургаанһаа бу[у...] хулуужа абаһан байна.

Холландиһаа урагш[аа...] миль газарта пол[и...] апрелиин 7-до 9 хүн[...] шааһан, тэдээнһээ Инд[онези...] туг, буу зэбсэг, багаха[н...] приемник буляажа [абаһан] байха юм.

Дайн байлдаа хэхэ номн[ол] тараалгые хорихо

ЖЕНЕВА, апрелиин 9. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Кислов мэдээсэнэ:

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха хэмжээнүүдые абаха зорилготой комитедэй мүнөөдэрэй гурбадахи заседанида дайн байлдаа хэхэ номнол тараалгые хорихо асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Бирмын делегат тэндэ түрүүлэгшээр һуугаа. Болгариин, США-гэй, Чехословакиин, Канадын, Румыниин, Италиин, Англиин, Польшын, Бразилиин, СССР-эй түлөөлэгшэд тэндэ үгэ хэлэбэ.

Америкын түлөөлэгшэ А. Дин гэдэгһээ бэшэ[...] дайн байлдаа хэхэ ном[нол та]раалгые буруушааж[а...] номнолые хориһон хэл[...] талха тухай һанам[жа...] байна.

Италиин, Англиин, С[...] делегадууд үһөө мэе[...] дай хэхэ һэдэлгэтэй [...] Германиин хорото э[...] дые үмөөрэн хамгаа[...] рилго табиһан байна [...]

Уласхоорондын ша[хардуу] байдал һуларуулха [хэмжээ]нүүдые абаха зорилго[той ко]митедэй удаадахи засе[дани] хэдыдэ болохо тухай [...] зүбшэгдэхэ юм.

Ядерна зэбсэг туршаха хоёрдо[хи] район бии болгогдохонь

ВАШИНГТОН, апрелиин 10. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршаха хоёрдохи районие Номгон океанда бии болго[...] США-гэй обороны[н ...]ство, атомай хүсэ [...] США-гэй комисси [...] Иимэ район апрелиин [...] бии болгогдохо байна.

Хоёрдохи энэ райо[н...] диусынь далайн 470 [...] хай болохо юм. Тэ[...] бынь Джонстон ара[л...] 30 мянган фут үндэ[р...] сынь 700 миль хүрэ[...] үргэдхэгдэхэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБИ[...]

Манай адрес, телефо[н]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 2[...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32, зам. реда[ктора] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной [...] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советско[го строи]тельства—47-59, промышленности и транспорта, [инфор...] —35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров [...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтери[я...] Для междугородных переговсров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00646 Зак № [...]